

Kommunal planstrategi

Nordreisa kommune 2016-2019

Postadresse:
Postboks 174
9156 Storslett

E-post: postmottak@nordreisa.kommune.no

Besøksadresse:
Sentrum 17

www.nordreisa.kommune.no

Telefon: 77 58 80 00
Telefaks: 77 77 07 01

Bankkonto: 4740 05 03954

Organisasjonsnr: 943 350 833

INNHold

1.	INNLEDNING	3
1.1.	Kommunal planstrategi og det øvrige kommunale plansystemet	3
1.2.	Proessen	4
2.	OVERORDNEDE FØRINGER	5
2.1.	Nasjonale forventninger	5
2.1.1.	Befolkningsutvikling.....	5
2.1.2.	Klima og energi	5
2.1.3.	By og tettstedsutvikling.....	7
2.1.4.	Samferdsel og infrastruktur	8
2.1.5.	Verdiskaping og næringsutvikling.....	8
2.1.6.	Natur, kulturmiljø og landskap	8
2.1.7.	Avfall/forurensning	9
2.1.8.	Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø.....	9
2.2.	Regionale føringer	9
2.2.1.	Regional planstrategi for Troms – kunnskapsgrunlaget	9
2.2.2.	Andre regionale føringer.....	10
3.	UTVIKLINGSTREKK I NORDREISA KOMMUNE	11
4.	Kommuneøkonomi	13
4.1.	Økonomisk status og utvikling	13
4.1.1.	Inntekter 2015	13
4.1.2.	Utgifter 2015– fordeling pr sektor.....	13
4.1.3.	Gjeld, renter og avdrag	13
4.1.4.	Inndekning.....	14
5.	Kommunens rolle som tjenesteyter.....	15
5.1.	Kommunens organisering	15
5.1.1.	Organisasjonskart	15
5.1.2.	Interkommunalt samarbeid	17
5.1.3.	Tverrsektorielt samarbeid i kommunen.....	18
5.2.	Barnehage.....	20
5.2.1.	Tilstrekkelig kapasitet	20
5.3.	Grunnskole.....	22
5.3.1.	Effektiv tjenesteproduksjon	23
5.4.	Barnevern.....	23

5.5.	Sosiale tjenester hos NAV	24
5.6.	<i>Distriktsmedisinsk senter Nord-Troms</i>	25
5.7.	Pleie og omsorg og kommunehelse	26
5.7.1.	Pleie- og omsorgstjenesten.....	26
5.7.2.	Hjemmetjenesten	27
5.7.3.	Institusjon.....	27
5.7.4.	Kommunehelse.....	27
5.7.5.	Samhandlingsreformen.....	29
5.8.	Landbruk	29
5.9.	Fiskeri.....	30
5.10.	Tekniske tjenester	30
5.11.	Kultur og kirke	31
6.	Kommunens rolle som myndighetsutøver	32
7.	Kommunens rolle som samfunnsutvikler.....	33
8.	Overordnet strategi for Nordreisa kommune	37
9.	GJELDENDE KOMMUNEPLAN	37
9.1.	Evaluering av gjeldende kommuneplan	37
9.1.1.	Evaluering av kommuneplanens strategiske og politisk oppfølging av planen.....	37
9.1.2.	Evaluering av kommunen som organisasjon.....	37
10.	PLANBEHOV 2016-2019.....	38
10.1.	Ressurser til planlegging	42
11.	Planprosessen	43
11.1.	Politiske behandlinger i hovedutvalgene.....	43
11.2.	Prosessplan for utarbeidelse av planstrategi 2016-2019	46
11.3.	Oppgavefordeling og organisering	47
12.	Merknadsbehandling	48
12.1.	Forsvarsbygg (25.8.2016).....	48
12.2.	Norges vassdrags- og energidirektorat (25.8.2016)	48
12.3.	Fiskeridirektoratet (8.9.2016)	48
12.4.	Fylkesmannen i Troms (23.9.2016)	49
12.5.	Direktoratet for mineralforvaltning (15.9.2016)	55
12.6.	Troms fylkeskommune (26.9.2016).....	56
12.7.	Statens vegvesen (19.9.2016)	59

1. INNLEDNING

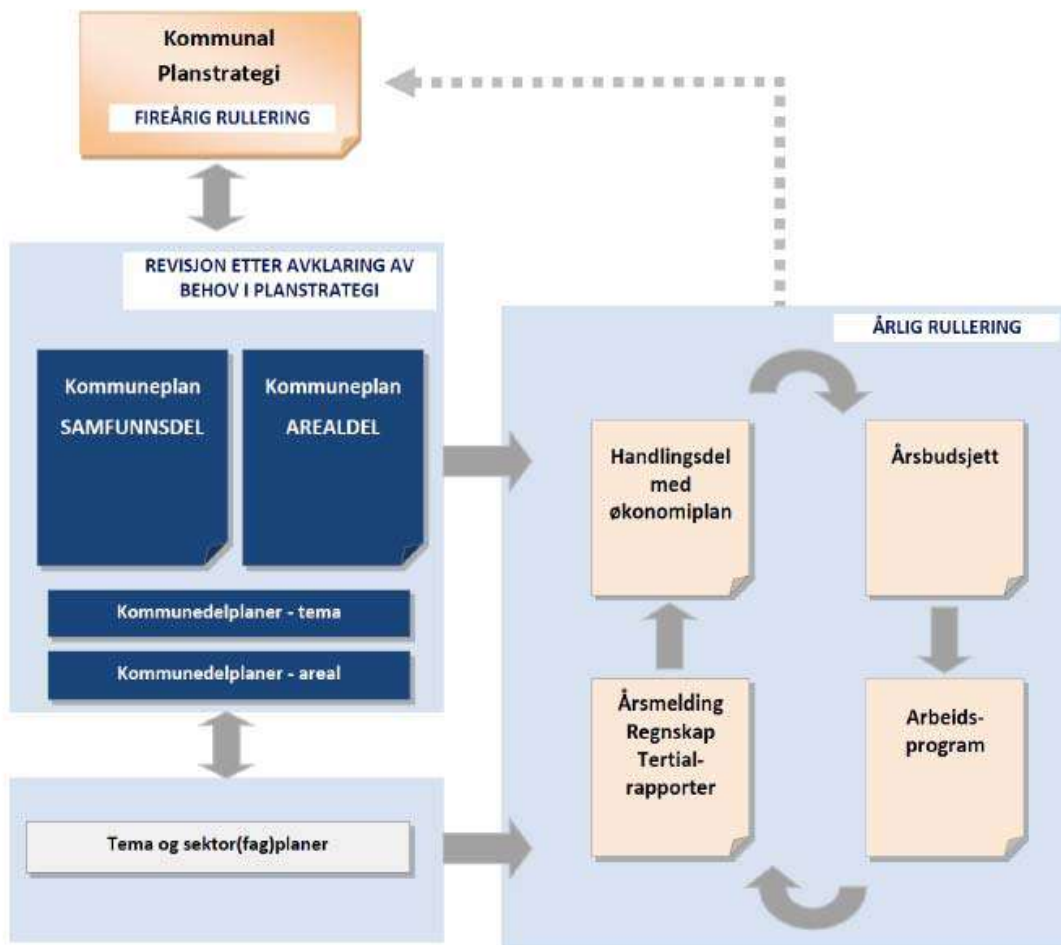
Kommunal planstrategi er et verktøy i det kommunale plansystemet. Dokumentet gir en kort beskrivelse av overordnede føringer (fra stat og fylke) og utviklingstrekk/utfordringer for Nordreisa kommune. På denne bakgrunn gis det forslag til plantyper som skal utarbeides i planperioden.

1.1. Kommunal planstrategi og det øvrige kommunale plansystemet

Den kommunale planstrategien er et hjelpemiddel for det nye kommunestyret til å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i valgperioden. Siktemålet er å styrke den politiske styringen av hvilke planoppgaver som skal prioriteres. Arbeidet med kommunal planstrategi vil gi en god og systematisk vurdering av kommunens planbehov.

Planstrategien gir føringer for utvikling av kommunen, mens de kommunale planene avklarer juridisk og hvordan utviklingen skal styres. Dette er en viktig presisering, som bla betyr at:

- **Planstrategien** definerer planstatus og planbehovet i perioden den gjelder for.
- **Handlingsdelene til kommuneplanen/ årsbudsjett/økonomiplan** angir prioriteringene gjennom tildeling av ressurser.
- **Planene**, det vil si kommuneplaner, sektorplaner osv. definerer mål og aktivitet.

Planstrategien skal synliggjøre utviklingstrekk, sentrale utfordringer og planbehov.

Planprogram skal klargjøre hensikt med planarbeidet og avklare rammer for videre planprosess. Planprogrammet er planen for hvordan planarbeidet skal gjennomføres. Det utformes ikke planprogram for planstrategi.

Kommuneplanens samfunnsdel skal gi føringer for kommunens samla utvikling, både som samfunn og som organisasjon. Samfunnsdelen skal inneha en handlingsdel og skal legge føringer for arealplanarbeidet.

Kommuneplanens arealdel skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Avklaring av utbygging/ikke-utbygging er planens sentrale hensikt.

Handlingsdel skal angi hvordan kommuneplanen skal følges opp de nærmeste 4 årene for å nå de langsiktige målene. Handlingsdelen kan være et eget dokument eller den kan integreres i økonomiplanen.

Nordreisa kommune har i siste planperiode fått på plass det overordnede planverket. Kommuneplanens handlingsdel og kommunal planstrategi ble vedtatt i oktober 2012. Kommuneplanens samfunnsdel og handlingsdel ble vedtatt i mars 2013 og kommuneplanens arealdel ble vedtatt i mars 2014. Økonomiplan Utgangspunktet er alltid kunnskap om og felles forståelse av ståsted/status og utfordringer

Planstrategien og alle kommunale planer er til for å legge til rette for en positiv samfunnsutvikling. For å oppnå dette må kommunens politiske styre definere og bli enige om, først; hva er status hos oss? Dernest; hvilke utfordringer står vi ovenfor? Og til slutt; hvordan møter vi disse? Hovedformålet med planstrategien er å ha et overordnet blikk på status og utfordringer og bestemme hvilke planarbeid som må gjøres for å legge til rette for en positiv utvikling.

1.2. Prosessen

Plan og bygningsloven pålegger kommunene å vedta kommunal planstrategi senest innen ett år etter at kommunestyret er blitt konstituert. Oversikt over planprosessen, se kap 11

2. OVERORDNEDE FØRINGER

Etter endringen av plan og bygningsloven med blant annet krav om kommunal planstrategi, har regjeringen utarbeidet dokumentet «*Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging*» i 2015. De nasjonale forventningene peker på oppgaver og temaer som regjeringen mener er viktig for å bidra til gjennomføring av nasjonal politikk og legger føringer på både regional og kommunal planlegging. Dokumentet er imidlertid retningsgivende, ikke bestemmende.

Regional planstrategi for Troms er under utarbeidelse. Dokumentet «*Kunnskapsgrunnlaget for Troms*» er ferdig og danner grunnlag for utarbeidelse av den regionale planstrategien. Dokumentet har liknende tematisk oppbygging som «*nasjonale forventninger*», men har i tre tilleggskapitler for Troms.

Nasjonale forventninger retter seg mot alle fylker og kommuner i landet og *Regional planstrategi* retter seg mot alle kommuner i Troms. Temaene og innhold har ulik betydning for ulike kommuner og det er av den grunn gjort et sammendrag av forhold som har størst aktualitet for Nordreisa kommune.

2.1. Nasjonale forventninger

De nasjonale forventningene peker på oppgaver og interesser som regjeringen mener kommunen skal fokusere på i planleggingen for å bidra til gjennomføringen av gjeldende nasjonal politikk. De nasjonale forventningene er inndelt i 3 hovedgrupper, som også er gjeldende for fylkestingenes arbeid.

- Gode og effektive planprosesser
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlige by og tettstedsområder

2.1.1. Befolkningsutvikling

Nordreisa kommune forventes folketallet være svakt stigende mot 2020 for så for så å falle noe mot 2030.

2.1.2. Klima og energi

Nordreisa kommune har, sammen med de andre Nord-Troms kommunene, utarbeidet en felles energi- og klimaplan for Nord-Troms (2010-2014). De siste års hendelser med snøras, leirras, springflo og risiko for fjellskred (Nordnesfjellet), har tydeliggjort hensikten med utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyser og vurdering av konsekvensene.

Klimaprofil Troms (2016) sier at følgende endringer i klimaet forventes fram mot 2100, sammenliknet med normalen for 1971-2000:

- Årstemperaturen er beregnet å øke med ca. 5,5 grader
- Årsnedbøren er beregnet å øke med ca. 20 prosent
- Dager med kraftig nedbør øker både i intensitet og hyppighet i alle årstider.
- Temperaturen beregnes å øke mest om vinteren og minst om sommeren.
- Ingen store endringer i vindmønster, men usikkerheten er stor.

Rapporten *Sea Level Change for Norway: Past and Present Observations and Projections to 2100* tar for seg forventet havnivåstigning i Norge frem mot år 2100. For perioden 2041-2060 er det estimert en gjennomsnittlig havnivåstigning for Nordreisa (Storslett) på 12 cm med et sannsynlighetsintervall på -3-28 cm. For perioden 2081-2100 er det estimert en gjennomsnittlig havnivåstigning på 32 cm med et

sannsynlighetsintervall på -1-67 cm. I år 2100 er det estimert en gjennomsnittlig havnivåstigning på 36 cm med et sannsynlighetsintervall på -1-76 cm.

Det er i tillegg for stormflo estimert et gjennomsnittlig returnivå over middelvannstand. I Nordreisa (Storslett) er dette estimert til å være:

- 20 års returnivå → 214 cm
- 200 års returnivå → 233 cm
- 1000 års returnivå → 244 cm

De ekstreme høydene vil også endre seg dersom middelvannstanden endrer seg. Returnivåene vil altså stige tilsvarende en framtidig havnivåstigning. En viktig konsekvens av den forventede havnivåstigningen i Norge, er at sannsynligheten for å overstige dagens returnivåer kan øke dramatisk.

Tabell 1: Tabellen under gir et sammendrag av forventede endringer i Troms fra 1971–2000 til 2071–2100 i klima, hydrologiske forhold og naturfarer som kan ha betydning for samfunnsikkerheten (Klimaprofil Troms, 2016).

Økt sannsynlighet	Mulig økt sannsynlighet	Uendret eller mindre sannsynlighet	Usikkert
	Forklaring		
Ekstremnedbør	Det er forventet at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann.		
Sterk vind	Liten endring.		
Regnflom	Det forventes flere og større regnflommer.		
Snøsmelteflom	Snøsmelteflommene vil komme stadig tidligere på året og bli mindre mot slutten av århundret.		
Tørke	Til tross for mer nedbør, kan høyere temperaturer og økt fordampning gi noe økt fare for tørke.		
Isgang	Kortere isleggingssesong, hyppigere vinterisganger samt at isganger vil skje tidligere og i andre vassdrag enn i dag.		
Kvikkleireskred	Økt erosjon som følge av kraftig nedbør og økt flom i elver og bekker kan utløse flere kvikkleireskred.		
Steinsprang og steinskred	Hyppigere episoder med kraftig nedbør vil kunne øke hyppigheten av disse skredtypene.		
Fjellskred	Det er ikke forventet at klimaendringene vil gi vesentlig økt fare for fjellskred.		
Snøskred	Med et varmere og våtere klima vil det oftere falle regn på snødekket underlag. Dette kan på kort sikt gi økt skredfare. På lengre sikt vil snømengdene bli så redusert at faren for snøskred vil avta.		
Jord-, flom- og sørpeskred	Økt fare som følge av økte nedbørmengder.		
Stormflo	Som følge av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke.		

De forventa klimaendringene vil føre til en rekke utfordringer i Nordreisa kommune. Blant annet for infrastruktur som samferdsel (havn/fly/vei), avløp, drikkevann, offentlige institusjoner. Ulike endringer vil gi ulike konsekvenser, men alle de forventa konsekvensene, jf. tabell over, vil være tilstede og vil variere sterkt i størrelse etter hvor stor økning i havnivå og i nedbørintensitet vi opplever. Det meste kan imøtekommes ved ulike tiltak, men de koster ressurser og må tas med i planverket med 2 formål;

1. Hvordan planlegge for å unngå framtidige problem som følge av dagens tiltak.
2. Avdekke konkrete problemstillinger ved tidligere tiders tiltak og hvilke bøtende tiltak må iverksettes for å redusere konsekvensen mest mulig.

De forventede klimaendringene vil få konsekvenser for avløpsnettene. Havnivåstigning vil gi et økt grunnvannsnivå, noe som gjør at en større andel av avløpsledningene kommer ned i grunnvannet. Dette gir mer innlekking, som igjen gir kapasitetsproblemer på ledningsnettene. Konsekvensen av dette vil bl.a. være flere tilbakeslagsskader og at det vil hope seg opp i ledningene. Der bygninger ikke er tilkoblet et avløpsnett, men har infiltrasjonsanlegg i stedet, kan et høyere grunnvannsnivå føre til at eksisterende infiltrasjonsanlegg ikke fungerer. En økning i nedbørintensitet vil gi en økning i vanninntrenging gjennom kummer. Konsekvensen av dette vil være kapasitetsproblemer og en økning i tilbakeslagsskader.

Mer nedbør vil også vil problemer med mer overvann. Dette vil kunne føre til vanninntrenging i bygninger dersom vannveiene ikke er dimensjonert for å takle en slik økning. Nordreisa har lite overvannsledninger, og baserer seg stort sett på naturlige vannveier i tillegg til synkekum-løsninger.

For drikkevannet vil en økt grunnvannsstand, som følge av høyere havnivå, gi en større andel av vannledningene som ligger nede i grunnvannet. Dette gir en økt fare for innlekking av grunnvann med eller uten forurensinger ved trykløse vannledninger. Trykløse vannledninger forekommer bl.a. når det utføres vedlikeholdsarbeid på ledningene, ved akutte ledningsbrudd m.m.

For infrastrukturen i kommunen kan et økt havnivå føre til at kaifronten på eksisterende havner/kaier blir for lave. Ved stormflo vil oversvømmelsene bli større, allerede i dag er de største floene like under toppdekket på kaiene, og vi vil få oversvømmelse av både havneområdet i Sørkjosen, og mulig også av flystripa, samt andre lavereliggende områder. En økning i antall oversvømmelser, og oversvømmelser med høyere vannstand, både fra sjø, flom og nedbør, kan gi skader på bygningsmasse og asfalterte flater. Økt nedbørsintensitet kan føre til en økt mengde overflateskred, som igjen kan føre til konsekvenser for bygninger, veier og annen infrastruktur som berøres av slike. Økt grunnvannstand kan også føre til at grunnvannet trenger opp til overflata og skaper dammer på steder der det ikke er ønskelig.

I et langsiktig planperspektiv må vi forvente endringer i klima og hyppigere ekstremværsituasjoner med de utfordringer det gir oss. Forventede klimaendringer må trekkes inn i arealplanleggingen. Planarbeidet skal vise konsekvens av klimaendringene og nødvendige tiltak. Økt risiko for flom pga. økt og mer intens nedbør og havnivåstigning, ras, skred, vind og setningsskader må ivaretas i framtidig utbygging.

Klimatilpasning krever at naturtyper som har bufferegenskaper må ivaretas. Det må legges til rette for avløp med tilstrekkelig kapasitet, spesielt i sentrumsområder med mange tette flater. Det kan forventes overløpsutslipp fra ledningsnett og renseanlegg. I områder med risiko for flom bør det avsettes flomsoner, men disse kan brukes til for eksempel rekreasjonsformål når det ikke er flom. Områder som ligger slik til at de vil oppleve en økt risiko for ras og skredhendelser må vurderes nøye før de eventuelt tas i bruk til bebyggelsesformål.

2.1.3. By og tettstedsutvikling

Mange utfordringer er knyttet til biltrafikk i byene med utslipp, støy og støvplager og er av den grunn en begrenset utfordring i Nordreisa kommune. Men flere andre tilrådninger er nyttige i planlegging av tettsteder: hensyn til tradisjonell bruk, kulturmiljø og estetikk, sammenhengende forbindelser for

gående/syklende mellom sentrum, boligområder og skoler/barnehager, tilrettelegging for aktiv, universell utforming med mer.

2.1.4. Samferdsel og infrastruktur

På dette området stilles det stor krav til samordning mellom ulike myndighetsnivåer. For Nordreisa kommune vil særlig kontakten både mot Troms fylkeskommune være viktig, da det er disse som har ansvaret for fylkesvegnett, ferge, buss, hurtigbåt, elektronisk kommunikasjon med mer. Noen deler av fylkesvegnettet er av svært dårlig standard og er et direkte problem for næringsutvikling i Nord-Troms regionen.

Fiskerihavnene og havner er avgjørende for fiskerinæringen og sjømatnæringen og må vedlikeholdes og utbedres. For Nordreisa er utbygging av moderne havn viktig for å kunne ta del i utbygging av gass- og olje i havområdene utenfor Nord-Norge, utbygging av ny infrastruktur som kraftlinjer og mineralutvinning.

Utvikling Sørkjosen flyplass vil sette viktige premisser for Nord-Troms rolle i regional og nasjonal utvikling.

E6-tunell gjennom Sørkjosfjellet og bedre regularitet over Kvænangsfjellet er avgjørende for vår samhandling med Tromsø og Alta som hovedsentra i Troms og Finnmark. Bredbåndutbygging og elektronisk kommunikasjon må ytterligere utbyggs for å ta hele distriktet i bruk.

2.1.5. Verdiskaping og næringsutvikling

Det skal tas hensyn til bedrifters og næringers behov for beliggenhet og egnede arealer og næringer som er basert på lokale natur- og kulturressurser skal vektlegges. Dette omfatter både videreutvikling av landbruket/ landbruksbasert foredling og fiskeri- og havbruk. Arealbehovet for havbruksnæringen må vurderes sammen med andre interesser i kystsonen og langs vassdrag. Andre forhold som belyses er reindriftsinteresser, mineralressurser og reiseliv. I forslag på ny kommuneplan er gode oppvekstvilkår for barn og unge og næringsutvikling sett på som en av de viktigste faktorene for å hindre ytterlig befolkningsreduksjon.

2.1.6. Natur, kulturmiljø og landskap

Nordreisa er, som resten av verden, påvirket av global oppvarming som følge av klimagass-utslipp. Vi ser at klimaforhold endres og hav-nivået stiger. Dette gir endrede livs-betingelser for arter og mennesker, og vi ser enda ikke de langsiktige konsekvensene av dette. Blant de virkemidlene kommunene har i forhold til reduksjon av klimagassutslipp, er klimatilpasset planlegging blant de viktigste.

Gjennom plan- og bygningsloven har kommunen et svært viktig verktøy for å ta vare på natur. Summen av enkeltbeslutninger etter plan- og bygningsloven former i stor grad hvordan samfunnet vårt blir og hvordan naturmangfoldet blir ivaretatt, både på kort og lang sikt. I kommuneplanens arealdel kan det fastsettes hensynssoner med særlige hensyn til blant annet friluftsliv, grønnstruktur, landskap eller bevaring av naturmiljø eller kulturmiljø, blant annet i randsoner til nasjonalparker og landskapsvernområder. Hensynssoner kan videreføres i reguleringsplan eller innarbeides i arealformål og bestemmelser som ivaretar formålet med hensynssonen. I byggesaker har kommunen blant annet anledning til å påvirke plassering på tomt, noe som kan være av betydning for bevaring av naturmangfold.

Gjennom stortingsmelding 14 (2015-2016) *Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold* kommer det frem at Regjeringen ønsker å legge til rette for at kommunene kan øke sin kompetanse om naturmangfold. Blant annet foreslår Regjeringen at dette skal skje gjennom et godt kunnskapsgrunnlag og økt veiledning, og kommunedelplaner for naturmangfold.

I Nordreisa har vi som mål at omdisponering av verdifulle jordressursene og oppsplitting av viktige arealer skal reduseres. Landskapshensyn må ivaretas i planleggingen og strandsonen/vassdrag må vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv og det skal tas hensyn til andre allmenne interesser. Kommunene skal legge til rette for en mer miljøbasert utbygging av fritidshus, der hensynet til bl.a. landskap, energibehov og estetikk blir vektlagt. Andre forhold som belyses er motorisert ferdsel, kulturminner og kulturmiljøer. I kommuneplanens arealdel 2014-2026 ble en landskapsanalyse tatt med som en del av kunnskapsgrunnlaget for planleggingen. Landskapsanalysen beskriver landskapet, og setter karakter og verdi. Nordreisa kommune deltok sammen med Lyngen kommune, som de eneste kommunen i landet, i et pilotprosjekt om landskapsanalyse.

2.1.7. Avfall/forurensning

Nordreisa kommune har lang kystlinje og en ikke uvesentlig andel av sin næringsvirksomhet knyttet til fiskeri og havbruk. Slike virksomheter genererer mye bransjespesifikt avfall som kasserte fiskeredskaper og nøter. Dette er avfall som vanskelig lar seg håndtere i den ordinære avfallshåndteringen, og krever tilrettelagt mottak og håndtering.

Arbeid med avfallsplaner for havner er ikke igangsatt i Nordreisa grunnet manglende kapasitet. Avfallsplan for havner må utarbeides i nær dialog med Avfallsservice som besitter kompetansen innenfor fagområdet avfall. Avfallsplan for havner bør gjennomføres i 2017.

Både kommunale avløpsanlegg og enkeltanlegg er forurensning etter lovverket, men samtidig er dette er type forurensning som er lovlig så lenge det er innenfor ordnede former.

2.1.8. Helse, livskvalitet og oppvekstmiljø

Kommunene skal ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de faktorer som kan virke inn på denne. Det skal tas hensyn til endringer i alderssammensetning og helsetilstand. Kommunene skal legge til rette for fysisk aktivitet for hele befolkningen i samspill med grunneierorganisasjoner, idretts- og friluftslivsorganisasjoner. Folkehelse er ett av fire satsingsområder i kommunen.

Kommunene skal ta hensyn til barn og unges oppvekstmiljø i planleggingen og sørge for at barn og unge er involvert i planprosessene. Kommunen skal også videreføre sin satsning på sjumilssteget, og dette skal være et gjennomgående perspektiv i all planlegging.

2.2. Regionale føringer

2.2.1. Regional planstrategi for Troms – kunnskapsgrunnlaget

Troms fylkeskommune utarbeider regional planstrategi under de samme tidsrammene som er satt for kommunene (dokumentet skal vedtas senest ett år etter konstituering). Dette innebærer at fylkeskommunens planstrategi i stor grad utarbeides parallelt med kommunens.

Vi kan derfor ikke legge vedtatt regional planstrategi til grunn for utarbeidelse av kommunal planstrategi. Hovedutfordringene som Troms fylkeskommune vektlegger framgår imidlertid av dokumentet «*Kunnskapsgrunnlaget for Troms -2015*». Kunnskapsgrunnlaget har en liknende tematisk oppbygging som *nasjonale forventninger*. I tillegg er det skrevet egne kapitler om nordområdesatsing, kultur og utdanning. Vi gir en nærmere beskrivelse av disse.

2.2.1.1. Nordområdesatsing

Nordområdesatsing er definert av regjeringen uten stor lokalpolitisk medvirkning så langt. Nordreisa kommune forutsetter i kommuneplanen å ta del i nordområdesatsingen gjennom økt fokus blant annet på helhetlig samferdselsutvikling og stor attraktivitet som boplass. Troms fylke og Nordreisa ligger strategisk plassert med fylkesgrenser mot Finnmark og Nordland, og nærhet til Finland, Sverige og Nordvest-Russland. Utviklingsmulighetene innen petroleum, mineralutvinning, klima- og miljøforskning, turisme med mer, vil påvirke både samferdsel, næringsutvikling og internasjonal samarbeid. Nordreisa kommune ligger strategisk til i forhold til sentrale reisemål i Nord-Norge (Lofoten, Tromsø, Nordkapp og Svalbard). E6-tunellen gjennom Sørkjosfjellet, større regularitet over Kvænangsfjellet og utbygging av Ullsfjordforbindelsen vil gi kortere kjøretid mellom Tromsø og Nord-Troms, Alta og Hammerfest. Utvikling av Sørkjosen flyplass og Sørkjosen havn sammen med de øvrige service- og tjenestetilbud i regionen vil åpne for at Nord-Troms i større grad kan ta del i nordområdesatsingen

2.2.1.2. Kultur

Kulturlivet i Troms inndeles i to hovedgrupperinger: Den profesjonelle kunsten og frivillig arbeid som drives i ulike organisasjoner. Idrett er den største kulturelle aktiviteten (32 %), deretter følger musikk, (15 %), billedkunst/kunsthåndverk (11 %) og organisert dans (4 %). Nordreisa kommune har cirka 90 lag og foreninger som til sammen gir et rikt og variert foreningsliv innen idrett, musikk, revy og teater, båtforeninger, skytterlag, jakt og fiske, friluftsliv med mer. Nord-Troms har få personer som anser seg som profesjonelle kultur- og kunstutøvere. Basert på en utvidet forståelse av hva som er vår kultur og identitet er kultur-næringer et område som forventes å ha stort potensial for bedriftsetablering og produktutvikling.

2.2.1.3. Utdanning

Kunnskap er en avgjørende ressurs for å møte framtidens utfordringer og Troms ønsker å satse på en høyt utdannet befolkning og dyktige fagarbeidere. Det er store regionale forskjeller i utdanningsnivået i fylket og Nordreisa kommune har generelt et lavt utdanningsnivå. Nordreisa kommune foreslår i sin kommuneplan å møte utfordringer knyttet til utdanning med et helhetlig utdanningsløp hvor natur- og kulturforståelse, fokus på læring og fysisk aktivitet.

2.2.2. Andre regionale føringer

Troms fylkeskommune har flere regionale planer som innebærer føringer for kommunene:

- Fylkesplan for Troms 2014-2025
- Regional plan for transport 2014-2023
- Regional plan for landbruk 2014-2025
- Regional plan for handel og service 2015-2024
- Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027

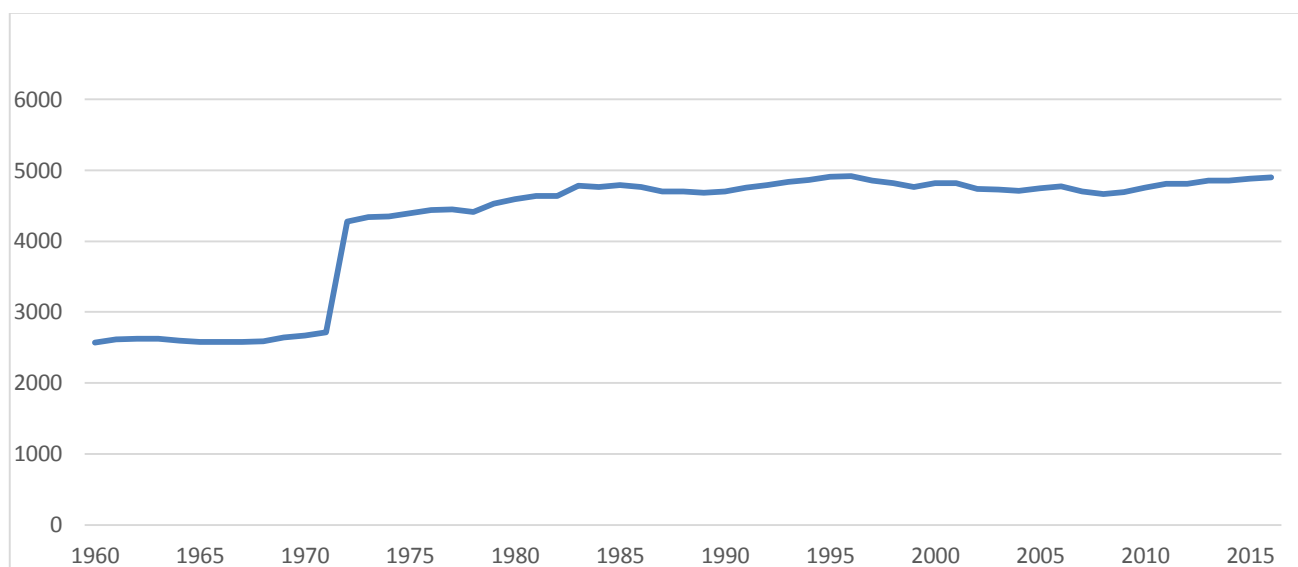
I tillegg kommer:

- Regional plan for reindrift
- Regional plan for idrett og anlegg for idrett og fysisk aktivitet
- Regional bibliotekplan

3. UTVIKLINGSTREKK I NORDREISA KOMMUNE

De siste 50 årene har det vært en betydelig folketilvekst i Nordreisa. Foreløpig folketallstopp kom i 1996 (4919 innbyggere). Etter utvidelsen av kommunen i 1972 og 1982, er det stor netto innflytting og fødselsoverskudd som er grunnlaget for at Nordreisa ser ut som i dag.

Det har vært fødselsoverskudd i Nordreisa gjennomsnittlig både på 70-tallet, 80-tallet og 90-tallet. De første 10 årene av 2000-tallet, og frem til i dag, har det, gjennomsnittlig sett, vært et lite fødselsunderskudd i Nordreisa.

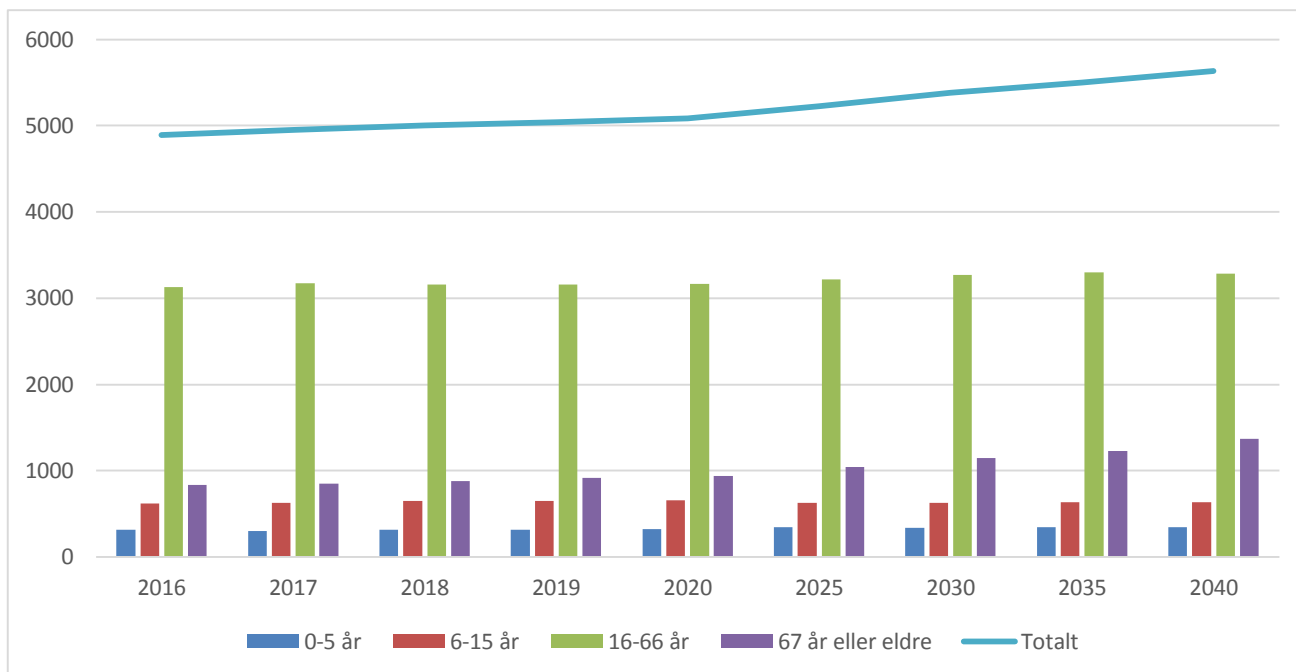

Figur 1: Historisk utvikling av folketallet i Nordreisa kommune 1960-2016.

Folketall og demografi i Nordreisa preges mye av stor inn- og utflytting. Som distrikts-kommuner flest flytter om lag 50 % av hvert kull ut av kommunen. En del returnerer til hjemkommunen, slik at det varige flyttetapet av hvert kull i Nordreisa ligger på cirka 20 % for kvinner og 30 % for menn. Nordreisa har størst netto flyttetap til byregionene sørpå og til Tromsø. Netto innflytting har primært kommet fra kommunene i Nord-Troms, særlig Kåfjord. Det varige flyttetapet kompenseres delvis av innflytting. I Nordreisa anslås det at mellom 40 og 50 % av voksenbefolkningen til enhver tid er tilflyttere. Det viser seg imidlertid også at en stor andel av tilflyttere flytter ut av kommunen igjen og blir «gjennomflyttere».

I framskrivningene mot 2040 forventes det en økning i folketallet i kommunen. Den største økningen er av pensjonister og eldre (67+), fra 17,1 % av totalt folketall per 1. kvartal i 2016 til cirka 24 % i 2040. Samtidig anslås en reduksjon av andelen arbeidstakere (16–66 år) fra 64 % i 2016 til 58 % i 2040 – i rene tall cirka 530 flere alderspensjonister og 160 færre arbeidstakere.

I henhold til rapport fra NIBR - Norsk institutt for by- og regionalforskning, antas det at Nord-Troms vil bli preget av mindre innvandring enn forventningene for landet som helhet og at dette vil påvirke folketallsutviklingen. For kommunen er det endringer i befolkningssammensetningen, det vil si fordelingen mellom aldersgruppene, som betyr mest. Hvis det ikke skjer vesentlige endringer mht. flytting, fruktbarhet og dødelighet de neste 10–15 årene, vil befolkningssammensetningen i Nordreisa være betydelig annerledes i 2025 enn i 2012.

Figur 2: Framskrevet folkemengde i Nordreisa kommune 2016-2040 (SSBs alternativ MMMM).

4. KOMMUNEØKONOMI

4.1. Økonomisk status og utvikling

Nordreisa kommune har i lang tid hatt store økonomiske vanskeligheter og hatt flere år med regnskapsmessig underskudd. Kommunen har ikke hatt økonomiske reserver på disposisjonsfond de siste årene. Dette gjør kommunen svært sårbar for uforutsette hendelser eller uventet svikt i inntektene. Nordreisa kommune har planlagt med ytterligere avsetning til disposisjonsfond i henhold til økonomiplanen 2016-2019.

De økonomiske utfordringene, utvikling i folketall og befolknings sammensetning og de langsiktige trendene her er grunnleggende faktorer som kommunen må ta hensyn til ved dimensjonering av tjenestetilbudet og prioritering av midler mellom de ulike sektorene. Dette bør gjenspeiles i planstrategien og i de ulike kommunale planene, og kommunen må sette i gang tiltak som får varig effekt.

4.1.1. Inntekter 2015

- Brutto driftsinntekter 2015 er 450,6 mill. kr.
- Frie inntekter 2015 er 295,2 mill. kr.

Nordreisa kommune har som de andre Troms-kommunene et høyere inntektsnivå pr innbygger enn landsgjennomsnittet. Kommunens frie inntekter (det vil si rammetilskudd, skatt på inntekt og formue og ev. inntekter fra naturressursskatt, eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter) er 7 % høyere enn landsgjennomsnittet, selv når en ser bort fra de ekstra overføringene kommunene får som følge av at den har et relativt stort utgiftsbehov (som er 13,1 % høyere enn landsgjennomsnittet).

4.1.2. Utgifter 2015- fordeling pr sektor

Tabell 2: Tabellen viser nettoregnskap fordel pr sektorer og avdelinger. Utviklingsavdelingen, Anleggsdrift og Bygg og eiendom utgjør fra 2016 Sektor for drift og utvikling.

Netto driftsutgifter	Regnskap
Sektor for administrasjon	25 632 600
Sektor for oppvekst og kultur	117 995 206
Sektor for helse og omsorg	117 289 824
Utviklingsavdelingen	7 080 983
Anleggsdrift	-2 427 591
Bygg og Eiendom	30 194 008
Skatter og rammetilskudd	-12 928 309
Renter, avdrag og avsetninger	-17 875 375
Prosjekter og interkommunale samarbeid	5 066 469
Netto for Sektor	270 027 815

4.1.3. Gjeld, renter og avdrag

Kommunen har en høy lånegjeld, og er sårbar overfor renteøkninger. Den samlede lånegjelden er i 2015 på kr 507,2 millioner inkludert viderefremidlingslån, og har økt med kr 13,5 mill fra 2014. Lånegjelden utgjør dermed pr. 2015 91,1 % av brutto driftsinntekter, dvs. 9,4 prosentpoeng over landsgjennomsnittet.

Kommunen har planlagt med ytterligere investeringer i økonomiplanen, dette fører til at lånegjelden er planlagt økt til 100,5 % av brutto driftsinntekter pr. 2019.

Kommunen pådrar seg økte rentekostnader i fremtiden og har ingen økonomiske reserver. Kommunen er med dette svært sårbar overfor uforutsette utgifter, renteøkninger og uventet svikt i inntektene.

Tabell 3: Samlet lånegjeld fordelt på de ulike kreditorer for 2012-2015.

Tall i 1000 kr	RS 2015	RS 2014	RS 2013	RS 2012
Kommunens samlede lånegjeld	507 238	493 724	481 872	461 823
<i>Fordelt på følgende kreditorer:</i>				
Kommunalbanken	318 502	333 005	319 176	296 334
KLP kommunekreditt	84 152	55 141	57 371	59 602
DNB	192	225	259	292
Husbanken (videref m lån)	104 394	105 353	105 066	105 595

4.1.4. Inndekning

Kommunen står på ROBEK-listen og har et akkumulert merforbruk på kr 12,75 millioner pr 31.12.2015. I løpet av perioden 2011-13 har Nordreisa kommune dekket inn kr 22,9 millioner av tidligere års merforbruk.

Gjenstående merforbruk fremkommer slik:

Tabell 4: Samlet merforbruk 2008-2015.

År	Opprinnelig	Gjenstående inndekning
Merforbruk 2008	8 094 535	2 230 029
Merforbruk 2009	4 346 893	3 587 671
Merforbruk 2010	5 332 559	4 482 918
Merforbruk 2014	469 043	469 043
Merforbruk 2015	1 978 500	1 978 500
Akkumulert merforbruk		12 748 162

Nordreisa kommune har søkt departementet om ny inndekningsplan som følge av at opprinnelig inndekningsplan ikke er blitt overholdt. Det nye forslaget til inndekningsplan er som følger:

Tabell 5: Inndekningsplan for 2016-2017.

Underskudd	Resterende underskudd 31.12.15	2016	2017	Sum inndekning
2008	2 230 029	2 230 029		1 029 888
2009	3 587 672	3 587 672		3 587 672
2010	4 482 918	2 067 299	2 415 619	4 482 918
2014	469 043		469 043	469 043
2015	1 978 500		1 978 500	
Sum	12 748 162	7 885 000	4 863 162	12 748 162

5. KOMMUNENS ROLLE SOM TJENESTEYTER

5.1. Kommunens organisering

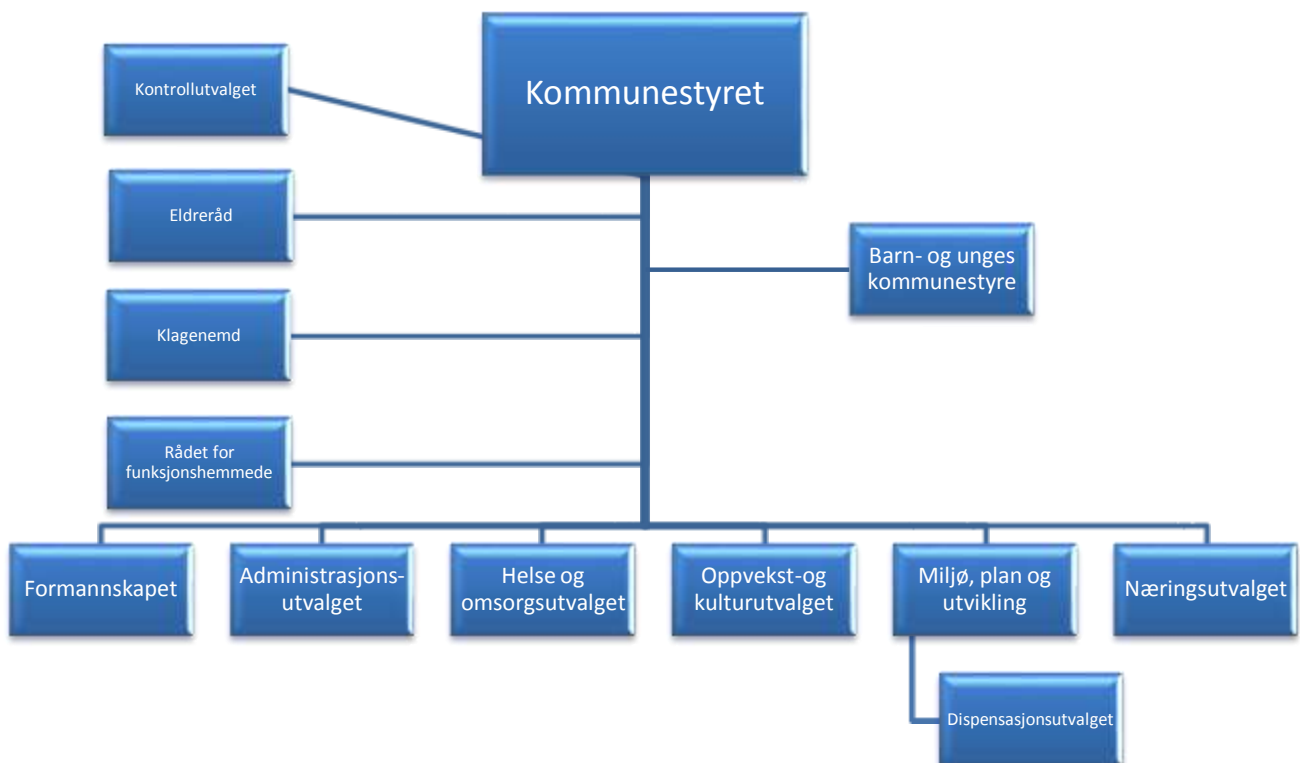
Nordreisa kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen og administrativt etter sektormodellen.

Ordfører leder møtene i kommunestyret og formannskapet. Han eller hun er rettslig representant for kommunen og underskriver på dennes vegne i alle tilfelle hvor myndigheten ikke er tildelt andre.

Rådmannen er den øverste leder for den samlede kommunale administrasjon, med de unntak som følger av lov, og innenfor de rammer kommunestyret fastsetter.

5.1.1. Organisasjonskart

5.1.1.1. Politisk organisering

Etter valget i 2011 ble levekårsutvalget splittet opp i to nye utvalg; oppvekst og helse- og omsorg.

- Etter valget i 2015 ble nærings- og kulturutvalget splittet. Kultur ble lagt under oppvekst.
- Etter valget 2015 fikk Driftsutvalget en ny benevnelse; Miljø, Plan og Utvikling.

5.1.1.2. Administrativ organisering

5.1.1.3. Sykefravær

Tabell 6: Totalt sykefravær for 10 årsperioden 2005-2015.

År	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sykefravær	13,6%	11,3%	10,9%	11%	11,2%	11,1%	10,7%	9,71%	10,56%	9,62 %

5.1.1.4. Samisk forvaltningsområde

Kommunen er ikke innenfor det samiske forvaltningsområdet, men er nabokommune til Kåfjord kommune; som er en tospråklig kommune.

5.1.2. Interkommunalt samarbeid

Nordreisa kommune deltar i en rekke interkommunale samarbeid. Kvaliteten på tjenestene som gis er god. Interkommunale samarbeid har i noen tilfeller vist seg å være kostnadsdrivende for de kommunale tjenestene, da lønnsnivået og andre goder har vært bedre enn i kommunen. Samtidig har det vist seg å være lettere å rekruttere til interkommunale samarbeid, da større fagmiljøer er mer attraktive.

Tabell 7: Oversikt over interkommunale samarbeid som kommunen deltar i:

Tjeneste	Type samarbeid (interkommunalt samarbeid eller vertskommunesamarbeid)	Ansvarlig leverandør (kommune/selskap)	Samarbeidskommuner						Andre involverte
			Nordreisa	Skjervøy	Kåfjord	Kvæningen	Storfjord	Lyngen	
Utdanning	Delt ansvar	Nord Troms studiesenter	X	X	X	X	X	X	
Barnevern	Vertskommune	Nordreisa	X			X			
Barnehagetilsyn	Uformelt		X	X	X	X			
Barnehage	Interkommunalt samarbeid		X	X	X	X	X	X	
Skole	Vertskommune	Skjervøy (Regionkontoret)	X	X	X	X	X	X	Troms fylkeskommune
Krise-senter	Vertskommune	Tromsø	X						
PPT	Interkommunalt samarbeid	Nordreisa	X		X	X			Troms fylkeskommune
Jordmor	Vertskommune	Nordreisa	X	X	X	X			
Innkjøp	Vertskommune	Storfjord	X	X	X	X	X	X	
Skogbruk	Vertskommune	Lyngen	X				(X)	X	
Veterinær	Vertskommune	Nordreisa	X	X	X	X	X	X	
IKT	Interkommunalt samarbeid	Skjervøy/Kåfjord	X	X	X	X	X	(X)	
Brann	Interkommunalt samarbeid	Kvæningen	X	X	X	X			
Avfall	Aksjeselskap	Nordreisa	X	X	X	X	X	X	
Kvenkultur	IKS	Nordreisa	X	X	X	X	X	X	Troms fylkeskommune
Friluftsråd	Interkommunalt samarbeid	Skjervøy	X	X	X	X			
Museum	Aksjeselskap	Nordreisa	X	X	X	X	X	X	
Revisjon	IKS								
K-sekretariat	IKS								
Arkiv	IKS								

5.1.2.1. Styring og kontroll

Det er stor utbredelse av interkommunalt samarbeid på kommunale tjenester i Nord-Troms. Nordreisa kommune er med på cirka 20 ulike interkommunale samarbeid i større og mindre omfang. F.eks. Avfallsservice, PPT, plankontor, brannvesen, jordmortjeneste. Interkommunalt samarbeid påvirker således i stor omfang kommunens lokaldemokratiske styring. Interkommunalt samarbeid gir ofte større klarhet og mindre innsikt, og det er vanskelig å ansvarliggjøre politikerne når beslutninger og oppgaveløsning flyttes ut av kommuneorganisasjonen. Politikerne får lite informasjon og styringssignaler kan være forskjellig fra kommune til kommune. Styring og kontroll blir vanskeligere, men oppgavene blir gjort.

5.1.3. Tverrsektorielt samarbeid i kommunen

Nordreisa kommune har lang erfaring med tverrfaglig arbeid, rettet mot barn og unge og deres familier. Kommunen har deltatt i flere utviklingsprosjekter hvor tverrfaglig arbeid har en sentral rolle. Deltakelse i prosjekt og etablering av familiesenter har gitt stor uttelling i forhold til tverrfaglighet. Deltakelse i prosjekter har også ført ulike faggrupper sammen, og man har utviklet arenaer for samarbeid, både formelle og uformelle. Målet for tverrfaglig/tverrsektoriell arbeid er å kunne gi rett hjelp til rett tid til barn, unge og der familier, samt fordrer gode kunnskaper om hverandres arbeid, samt lover, retningslinjer, metoder

Ulike tverrsektorielle team er for tiden:

- Basisteam: helsesøster, barnevern, førskolelærer, jordmor, helsestasjonslege, ppt, bup, politi, psykisk helse/rus, og foreldre som har utfordringer som krever bred innsats.
- Barnehageteam: Styrere, helsesøster, barnehagekonsulent, barnevern, ppt, kaller inn andre enheter ved behov.
- Rusforebyggende gruppe: helsesøster, psykisk helse/rus og politi. Jobber med ungdom som har utfordringer i forhold til rus. Alle kan melde behov.
- Skolevegringsteam: barnevern, ppt, skole, helsesøster. Ved bekymringsfylt fravær.
- Skolehelseteam: skole, helsesøster.
- Tverrfaglig team barnehager: barnehage, ppt.
- Veiledningsgruppe jordmor/helsesøster: møtepunkt for veiledning av felles utfordringer.
- Faglederteam familiesenteret: team for drøftinger av felles utfordringer.
- Arbeid i ulike prosjektgrupper: eks Bir, ungdomskontakt
- Samarbeid med tannhelsetjenesten: deltakelse med helsesøstre/førskolelærer på barnegrupper, samt felles kursing/opplæring.
- Fagfora flyktninger: styrere, rektorer, sektorleder oppvekst og kultur og helse- og omsorg, flyktningkonsulent, ppt, lege, helsesøster, barnevern, bup, kaller inn andre enheter ved behov.

Et viktig skritt er gjort for å sikre samarbeid ved at det er etablert egen sektor med leder for oppvekst og kultur. Vi har nå fått en felles overbygging som sikrer at man går i samme retning. Dette nye nivået har mandat til å sikre en felles forståelse og kvalitet i arbeidet som gjøres ute i tjenestene. I tillegg til sektorleder er det tilsatt barnehagekonsulent, som også vil styrke det tverrsektorielle arbeidet. Planlegging, administrasjon og virksomhetsstyring

5.1.3.1. Organisering av planoppgaver:

Kommunens arbeid med samfunnsutvikling er i hovedsak organisert i virksomheten Utvikling. I tillegg samarbeider kommunen med Halti næringshage innen næringsutvikling og Halti nasjonalparksenter innen

naturinformasjon og tilrettelegging, samt med Nord Troms Friluftsråd i forhold til tilrettelegging og opplæring innen tradisjonelt friluftsliv. Næringsarbeidet har flere samarbeidsarenaer.

Kommunen har god kompetanse innen dette fagfeltet, men kapasiteten er for liten. I en distriktskommune som Nordreisa er dette en viktig oppgave for å tiltrekke seg innbyggere og holde folketallet oppe.

Kommunen har en vedtatt planstrategi for foregående periode, samt en vedtatt kommuneplan i sin helhet.

Ved å rekruttere og beholde kompetanse innen planlegging, ser kommunen gode muligheter til å drive med overordnet planlegging også i fremtiden.

5.1.3.2. Miljø

Miljøforvaltning er et stort fagområde med mange utfordringer. Ansvar for miljø er spredt rundt på flere stillinger, og det betyr at innen noen felt så går det greit, mens for andre områder sliter vi. Per i dag er det spesielt forurensningssaker som vi sliter med. Her har vi per i dag pålegg fra FM som vi ikke klarer å oppfylle.

5.1.3.3. Landbruk

Landbruk er også et stort fagområde. Vi har god kompetanse innen landbruk. Næringen er i god utvikling og flere gårdsbruk er utbygd eller er i utbyggingsfase. Innen skogbruk er det en jevn utvikling, men de langsiktige tiltakene innen skogkultur har gått vesentlig ned de siste årene i takt med reduksjon i langsiktige tilskuddsmidler. Innen skogsvegbygging og hogst har det vært en jevn utvikling de siste åra.

5.1.3.4. Reindrift

Reindrift er en stor næring i kommunen om sommeren, men vi har ikke noe forvaltningsansvar for dem. Reindriften berøres i hovedsak av arealsaker gjennom planlegging og fradeling. Dette håndteres av landbruk og planleggere på en god måte. Slik kommunen ser det så har vi et godt samarbeid med reindriftnæringa i kommunen.

5.1.3.5. Fiskeri og havbruk

Fiskeri og havbruk er to vesentlige næringer i Nordreisa, også i et regionalt og nasjonalt perspektiv. Statistikk fra 2015 viser at det i Nordreisa er 39 personer som har hoved yrke innen fiskeri, og 11 personer som har dette som biyrke. I kommunen var det også registrert 22 fiskefartøy ved utgangen av 2015. Det er også havbruksvirksomhet i kommunen med to akvakulturlokaliteter. Næringen berøres i hovedsak av arealsaker gjennom planlegging.

5.1.3.6. Klima

Klima kan vel defineres innen miljø og er et område som vi ikke jobber så mye med. Kommunen har vedtatt at alle bygg og enheter skal miljøfyrtårnsertifiseres. Per i dag er kommunehuset, Halti, Høgegga barnehage og Moan skole sertifisert. Flere skoler og barnehager er godt i gang med prosessen. Gjennom dette arbeidet avdekkes klimaregnskapet. Ut over dette jobbes det ikke mye med klimaspørsmål.

5.1.3.7. Universell utforming

Universell utforming ligger som et krav til både utbygging av bygg og så langt det går an i utbygging av uteområder. Disse kravene tas det hensyn til både i planlegging og utbygging.

Universell utforming fremheves som en del av rammeforutsetningen/verdikriteriet i alle planer og tiltak i Nordreisa kommune. Universell utforming skal være et overordnet prinsipp i all planlegging, tilrettelegging

og tjenesteleveranse. Sektoransvarsprinsippet ligger til grunn ved at ansvaret for å følge opp tiltak ligger innenfor de enkeltes faglige ansvarsområde. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og styresmakter

5.1.3.8. Samfunnssikkerhet i planlegging

Kommunen har gjennom Kommuneplanens arealdel jobbet fram en arealros. I tillegg har kommunen er overordna ROS analyse og en beredskapsplan, men planlegger en revisjon av den overordna ROS i samarbeid med UiT. Videre gjøres det ROS analyser ved detaljplanlegging, i forbindelse med dele- og byggesaker samt at vi overvåker rekreasjonsløypene for scooter hver vinter.

5.1.3.9. Folkehelse

Nordreisa kommune har ikke utarbeidet en egen oversikt over befolkningens helse og faktorer som påvirker den. Det vil si kommunen har ikke utarbeidet en egen folkehelseprofil. Kommuneplanens samfunnsdel har et eget kapittel som omhandler folkehelse.

Kommunen har ingen leger ansatt med samfunnsmedisinsk kompetanse og folkehelsefaglig kompetanse.

5.1.3.10. Samfunnssikkerhet og beredskap

Nordreisa kommunestyret vedtok høsten 2014 en overordnet og helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse for kommunen. Mars 2014 ble areal-ROS vedtatt av Nordreisa kommunestyre. Kommunen har en oppdatert og revidert overordnet beredskapsplan som både er øvd på og brukt i praksis ved ras på E6 i Sørkjosen mai 2015.

Nordreisa kommune har gjennom håndtering av raset på E6 i Sørkjosen vist at kommunen klarer å håndtere større uforutsette hendelser. Det er et godt samarbeid mellom nabokommuner, samarbeidet og koordineringen mellom kommunale og statlige aktører ble utøvd på en profesjonell og god måte. Alle nivå viste stor evne til samarbeid. Dugnadsevnen og viljen er stor også i lokalsamfunnet når store utforutsatte hendelser skjer.

5.1.3.11. Kompetanse og kapasitet innenfor administrasjon og virksomhetsstyring, herunder budsjett, økonomiplan, økonomirapportering og regnskap?

Kommunen har god kompetanse i økonomi og administrasjon i sentraladministrasjonen. Kompetansen på sektornivået er rimelig god og på virksomhetsnivået pågår det nå en kontinuerlig opplæring/oppfrisking innen rapportering og budsjettering.

5.2. Barnehage

Nordreisa kommune har 10 barnehager; seks kommunale- og fire private barnehager. I tillegg er det tilbud om åpen barnehage som er organisert under Familiesenteret. Kommunale barnehager har en én avdelings barnehage i oppvekstsenter, fire to avdelings barnehager, og en tre avdelings barnehage. Private barnehager har to én avdelings barnehager med utvidet barnetall, en én avdelings barnehage, og en fire avdelings barnehage. Tre barnehager er plassert i distriktene, og syv barnehager er sentrumsnære. Alle barnehager har styrere med barnehagelærerutdanning.

5.2.1. Tilstrekkelig kapasitet

Bemanningsnormen i barnehagene følger barnehageloven, der 18 storbarnsplasser utløser én pedagogisk leder. I tillegg er det to assistenter per avdeling. Ni småbarnsplasser utløser én pedagogisk leder og to assistenter. Barn under tre år teller som to plasser.

Nordreisa kommune har full barnehagedekning per dags dato. Alle barn med krav på plass etter Lov om barnehager, har fått plass i barnehage.

Pedagogiske ledere skal ha utdanning som barnehagelærere. For barnehageåret 2015/2016 er det innvilget 3 søknader på dispensasjoner fra utdanningskravet.

Barnehagene har videre i stor grad én assistent per avdeling med fagbrev innenfor barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Alle barnehager har styrere i 100% med utdanning som barnehagelærere. Styrer har både administrasjon og avdelingsarbeid.

Sammenlikner man andel ansatte med barnehagelærerutdanning, ligger kommunen noe etter i forhold til Troms/Nord-Troms. Øvrige kommuner i Troms har større barnehagelærertetthet i barnehagene enn Nordreisa kommune.

Kommunen har over flere år slitt i forhold til tilsetting/rekruttering av barnehagelærere til pedagogiske lederstillinger. Etter omorganisering/nedbemanning i oppvekstsektoren i 2015 og 2016, er det samlet for 2016/2017 tre dispensasjonssøknader fra kravet til utdanning i pedagogisk lederstillinger. En av disse for hele barnehageåret, to søknader gjelder for perioder på 4 uker – 5 måneder.

Tall fra SSB i forhold til bemanning som innehar annen pedagogisk kompetanse, viser at Nordreisa kommune er på bunn sammenliknet med landet uten Oslo/Troms. Nordreisa kommune har de siste årene tilrettelagt for assistenter i forhold til å ta fagbrev innenfor barne- og ungdomsarbeiderfaget, og har også 2015/2016 kjørt kursrekke for assistenter med begrenset barnehagefaglig kunnskap. Dette har resultert i flere assistenter med fagbrev i 2015.

Nordreisa kommune har kompetanseutviklingsplan 2015-2018 for barnehagene.

Nordreisa kommune har lav andel ansatte i barnehagene som er menn. Dette er 50% lavere andel sammenliknet med landet uten Oslo, og 62 % lavere sett i forhold til Troms.

Kommunen har høy dekningsgrad i forhold til barn som benytter seg av barnehageplass. Hele 9 av 10 barn i alderen 1-5 år benytter seg av barnehagetilbudet, og 8 av 10 1-2 åringer er i barnehagene.

Lave totale driftsutgifter kombinert med høy dekningsgrad, gjør at kommunen har en effektiv tjenesteproduksjon av barnehagetjenester.

Kommunale barnehager drives etter svært stramme budsjett. Det er svært utfordrende å drive og opprettholde nødvendig driftsnivå med dagens økonomiske- og bygningsmessige rammer.

Brutto driftsutgift per barn i kommunale barnehager i Nordreisa, er markant lavere sett i forhold til Troms og også landet uten Oslo. Driftsutgiften i Nordreisa er 13-15 % lavere per barn som for landet uten Oslo/Troms. Av kommunens totale netto driftsutgifter, utgjør 11,6 % netto driftsutgifter i barnehagesektoren. Dette er 20 % lavere enn som for landet uten Oslo/Troms.

Innenfor de kommunale- og private barnehagene er det ulike pedagogiske- og faglige tilnærminger: gårds- og naturbarnehage, montessoribarnehage, samisk avdeling, menighetsbarnehage og ordinære barnehager.

Barnetallet i Nordreisa i dag er lavere enn på 1990-tallet. SSBs framskrivinger fram mot 2040 tilsier derimot en økning i antall barn på 28 barn 1-5 år, med størst økning i barn på 1-2 år.

Bak tallene i SSBs tabell, foreligger det anslagsvis behov for rundt 40 barnehageplasser utover dagens eksisterende barnehage tilbud. Dette medfører behov for utbygging og etablering av barnehageplasser. Behovet er tatt med i kommuneplanens samfunns-, handlings- og arealdel.

Ut ifra SSBs framskriving av barnetall i Nordreisa kommune, og slik behov for flere barnehageplasser, vil dette føre til økt behov også for barnehagelærere.

De kommunale barnehagene har gjennomført brukerundersøkelse i mai/juni 2016.

Resultater fra brukerundersøkelser viser gjennomgående til svært stor foreldrefornøydheth ift barnets trivsel og utvikling, og opplevelse av at barnets rett til medbestemmelse blir ivaretatt. Sentrale funn i brukerundersøkelsen er videre en påpekning av dårlige bygningsmasser.

Tabellene under viser utvikling i antall barn i barnehagealder fra 1990 til i dag og forventet utvikling til 2040 iht. SSBs framskrivinger, i absolutte tall og i prosent.

Tabell 8: Absolutt utvikling i antall barn i barnehagealder.

Antall barn 1-2 og 3-5 år	1990			2014			2040		
	1-2 år	3-5 år	1-5 år	1-2 år	3-5 år	1-5 år	1-2 år	3-5 år	1-5 år
Nordreisa	125	179	304	103	181	284	122	190	312
Troms	4 081	5 609	9 690	3 566	5 879	9 445	3 898	5 883	9 781
Landet	111 691	155 702	267 393	123 624	192 785	316 409	139 288	210 642	349 930
Nord-Troms	447	682	1 129	286	486	772	322	497	819

5.3. Grunnskole

De kommunale skolene er organisert som egne virksomheter under sektorleder for oppvekst og kultur.

Nordreisa kommune har fire kommunale grunnskoler og to private grunnskoler. Avtalte lærerårsverk i grunnskolen utgjør 59,8.

Elevtallet i Nordreisa vil øke og kapasiteten på Moan skole (1-4 klassetrinn) er begrenset, det er behov for å bygge ut for å kunne ta imot flere elever.

Kommunen deltar i et regionnettverk hvor de seks samarbeidskommunene har hatt tilsatt en fagperson som har bidratt til å holde fokus på skoleutvikling. Gjennom dette regionsamarbeidet hatt muligheter til kvalitative gode kurs og utviklingsprosjekter, og skolene kan arbeide med skolebasert kompetanseutvikling.

Kommunen har fra 2015 deltatt i sentrale videreutdanningsordninger for lærere. Dette er viktig satsing for å fylle nødvendige kompetansekrav for lærere. I kommunen er andelen eldre lærere betydelig høyere enn Troms, men kommunen har en høy andel lærere med høyere utdanning enn hva tilfellet er i Troms som helhet. Etterspørselen etter lærere vil øke i fremtiden.

Nordreisa kommuner har over tid hatt høy andel elever som får spesialundervisning, men samtidig ikke høyere andel timer av det totale antall lærertimer enn Troms forøvrig. Det har over flere år vært fokus på

spesialundervisning vs. tilpasset opplæring. Gradvis har andelen av elever som får spesialundervisning sunket.

Nordreisa har også hatt utfordringer i forhold til nivået på nasjonale prøver med for få elever som scorer på høyeste nivå og for stor andel som scorer på laveste nivå. Etter noen år med lesing som fokusområde har imidlertid dette endret seg. Denne situasjonen svinger så kommunen må fortsatt arbeide for at elevene får godt faglig utbytte.

Ved den største skolen har vi innført individuell utviklingsplan. Nordreisa har over flere år hatt mer gledelig score enn Troms med hensyn til elever som opplever seg mobbet i skolen. Kommunen har en egen Olweusinstruktør i deltidstilling til å bidra med dette arbeidet i skolen.

5.3.1. Effektiv tjenesteproduksjon

KOSTRA-tallene viser at Nordreisa ligger på gruppegjennomsnittet i enhetskostnader per elev. Splitter man enhetskostnader per skole, så har distriktskolene har en høyere enhetskostnad per elev. Det tilsier at sentrumsskolenes enhetskostnad er lavere enn gruppegjennomsnittet. Distriktskolene har skolebygg som må rustes opp og Moan skole må bli utbygget slik at de kan undervise nåværende elevmasse etter dagens pedagogikk.

Kommunen har en skolekrets, to mindre skoler og to større, samt to private skoler. Skolestrukturen i Nordreisa har to geografiske utkanter - skoler med få elever; henholdsvis en grunnskole for 1.-7. klasse og en for 1.-4.klasse, den sistnevnte som en del av et oppvekstsenter sammen med barnehage. Kommunesenteret har to større skoler organisert som 1-4 og 5-10. Utover dette er det to privatskoler, begge for 1.-10.klasse.

Prognosene tilsier at elevgrunnlaget vil øke fremover. Nordreisa kommune må planlegge en utbygging av Moan skole(1-4) for å ruste skolen til dagens behov samt for å kunne ta imot flere elever slik utviklingen tilsier. De andre skolene (distriktskolene) har fysisk kapasitet til økning i elevmassen.

Kommunen har i dag en meget høy andel elever som bruker skolebuss.

Tabellene under viser utvikling i antall barn i grunnskolealder fra 1990 til i dag og forventet utvikling til 2040 iht. SSBs framskrivinger, i absolutte tall og i prosent.

Tabell 9: Absolutt utvikling i antall barn i grunnskolealder.

Antall barn 6-12 og 13-15 år	1990			2014			2040		
	6-12 år	13-15 år	6-15 år	6-12 år	13-15 år	6-15 år	6-12 år	13-15 år	6-15 år
Nordreisa	431	196	627	405	196	601	469	210	679
Troms	12 691	6 197	18 888	13 186	6 154	19 340	14 290	6 339	20 629
Landet	363 163	171 895	535 058	428 077	190 040	618 117	500 676	218 895	719 571
Nord-Troms	1 577	776	2 353	1 298	650	1 948	1 274	582	1 856

5.4. Barnevern

Barneverntjenesten er organisert under Familiesenteret, sammen med helsestasjon og åpen barnehage.

Barneverntjenesten er interkommunal, og deltakende kommuner er Kvæningen og Nordreisa, der sistnevnte er vertskommune.

Tjenesten har kontor og ansatte i begge kommuner. Den interkommunale barneverntjenesten har tilstrekkelig med ressurser til å kunne utføre de fleste lovpålagte oppgaver som tilkommer i tjenesten.

Tjenesten kan prioritere deltakelse i forebyggende virksomhet, i en rekke, faste tverrfaglige samarbeidsfora.

Det gjennomføres faste samarbeidsmøter med Familievernkontoret, BUP, PPT og politiet. Tjenesten deltar i flyktningeforum, barnehagehelseteam, skolevegringsteam og har også som mål å besøke barn i skoler og barnehager, og delta på foreldre- og personalmøter i barnehager og skoler.

Flere andre tjenester (PPT, BUP, politi, Familievernkontor, VOP) er interkommunale, slik at saker også kan drøftes på tvers av kommunene.

Daglig samhandling med andre faggrupper på Familiesenteret er en styrke, både med tanke på enkeltsaker og fellesområder, som f.eks. kompetanseheving og forebyggende arbeid.

Tall de siste årene viser at Nordreisa har hatt større andel saker og kostnader enn andre kommuner.

Tjenestens største utfordringer:

Etter nasjonale føringer og lovendringer er det en utfordring å imøtekomme kravet til økt kompetanse for i tilstrekkelig grad kunne tilby kunnskapsbaserte hjelpetiltak, samt å imøtekomme kravene til dokumentasjon, herunder både å være løpende ajour men særlig det å kunne ta unna etterslep fra tidligere.

5.5. Sosiale tjenester hos NAV

Sosialtjenesten i Nordreisa kommune er samlokalisert og integrert med de statlige tjenester i NAV kontoret, noe som bidrar til en mer helhetlig tjenesteyting ovenfor den enkelte bruker. Nordreisa kommune har i dag 3,5 stillinger i NAV, og sammen med NAV stat utgjør dette til sammen 8,5 årsverk inklusiv leder. De sosiale tjenester som inngår i NAV er i hovedsak økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsprogrammet og gjeldsrådgivning. Uavhengig av statlig eller kommunalt ansvarsområde, er det fokus på at den enkelte skal få en god og systematisk arbeidsrettet avklaring og oppfølging.

Sosialtjenesten inngår i dag i det største NAV kontoret i Nord-Troms, med tilhørende godt fagmiljø og god breddekompetanse. Per i dag har vi blant annet sosialfaglig kompetanse, økonomisk kompetanse og juridisk kompetanse. I praksis betyr det at Nordreisa kommune har kompetanse til å løse oppgaver som tilligger sosialtjenestens fagområde. Ved utlysning av stillinger har det ikke vært vanskelig å få inn relevant kompetanse. Det er også nærhet til viktige samarbeidspartnere som helsepersonell, herunder rus- og psykiatri, barneverntjenesten, politi, videregående skole, flyktningetjenesten og voksenopplæring.

NAV kontoret i Nordreisa er av en slik størrelse at det er mulig å opprettholde nødvendig distanse mellom saksbehandler og innbygger, og således sikre nødvendig likebehandling og ivaretagelse av den enkeltes rettigheter. Saksbehandlingsfrister overholdes i dag.

Vi står likevel ovenfor noen utfordringer i dag. Unge med lav utdanning, lite eller ingen arbeidserfaring og ofte sammensatt problematikk er en økende utfordring. I tillegg er det økende antall bosatte flyktninger som etter endt introduksjonsprogram har tilegnet seg svært dårlige norskkunnskaper. Begge gruppene har større vanskeligheter med å komme ut i jobb og står i fare for å bli langvarige sosialhjelpsmottakere.

I tillegg er det to prosesser som kan kreve endringer for NAV kontoret i nær fremtid. For det første er det framlegget fra regjeringen om å stille vilkår om aktivitet for økonomisk sosialhjelp (Nordreisa kommune er

pålagt plikt til å tilby aktivitet). I rundskrivet til Lov om sosiale tjenester i NAV, er det redegjort for hvordan bestemmelsen skal forstås og praktiseres. Rundskrivet sier blant annet noe om når det kan settes vilkår, hvordan det skal settes vilkår og hvilke krav vilkåret som settes må oppfylle. Lovendringen vil innebære økt oppfølging av, og plikt for Nordreisa kommune til å tilby aktiviteter til, personer under 30 år som mottar økonomisk sosialhjelp. Aktivitetene Nordreisa kommune tilbyr skal være tilpasset behov og funksjonsnivå til den enkelte. Nordreisa kommune må tilby alt fra lavterskel aktivitetstiltak til arbeidsrettede aktiviteter for de under 30 år. Eksempelvis dreier dette seg om 33 personer i mars 2016. Dette er mange personer som tjenesten er lovpålagt å tilby ett tilpasset opplegg for, og svært kapasitetskreven arbeid for tjenesten.

Den andre prosessen som pågår i NAV, og som vi foreløpig ikke har så mye kunnskap om, er sammenslåingen av NAV-kontor. NAV sentralt har sagt at man ønsker færre og større NAV-kontor uten å antyde noe antall. I stortingsmeldingen (Meld.St.33) sier Regjeringen at den ønsker mer robuste NAV-kontor. Regjeringen viser til den pågående prosessen om kommunesammenslåinger og muligheten for interkommunalt samarbeid. Regjeringen antar at de fleste kommuner vil kunne trekke veksler på erfaringen de har med interkommunalt samarbeid på andre områder, også for NAV-kontoret. NAV kontoret er ett partnerskap mellom stat og kommune. Diskusjoner om kontorstruktur kan skje innenfor rammen av partnerskapet. Hvordan NAV-kontor-kartet blir i nær fremtid vet vi ikke. Det vi vet, er at det blir endringer.

Mulighetene for å levere sosialtjenester i fremtiden anses som gode, men med hensyn til de utfordringer vi står ovenfor i dag, kan det forventes større kapasitet og ressursuttak til oppfølging og/eller større belastning av kommunebudsjettet. Likevel ser vi mulighet for å styrke NAV kontoret gjennom et enda bedre samarbeid på tvers av fagområder innad i NAV kontoret og et fremtidig bedre tverrfaglig samarbeid med andre tjenester i kommunen, samt andre NAV-kontor.

5.6. Distriktsmedisinsk senter Nord-Troms

Omsorgstjenestens hovedutfordring er knyttet til vekst i antall brukere og at flere har komplekse sykdomsbilder med behov for sammensatte tjenester. Distriktsmedisinsk senter Nord-Troms er samhandlingstjeneste for kommunene Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvæningen, spesialisthelsetjenesten hos UNN HF samt avtalespesialister. Tjenester er tungt utstyrt og/eller som krever spesialkompetanse som røntgen, hudbehandling, områdegeriatri, fødestue og dialyse som er lokalisert på Sonjatun.

Hovedmål for DMS Nord-Troms i samfunnsdelen er: *Nordreisa kommune i samarbeid med nabokommuner skal sikre og videreutvikle dagens tilbud ved DMS i samarbeid med UNN.*

Videre målsetninger er:

- DMS bidrar til utvikling og etablering av gode helsetilbud til pasienter nærmere der folk bor, og Bidrar til helhetlige pasientforløp av god kvalitet.
- DMS sørger for «Rett behandling – på rett sted og til rett tid»
- DMS samhandler med UNN HF om tjenestetilbud med kvalitet, kompetanse og rekruttering. Hvor man vil utvikle og drifte integrerte tjenester på tvers av nivåene.

Følgende tjenester inngår i DMS:

- Rehabilitering og områdegeriatri
- Medisinsk behandling og observasjon (Sykestue)
- Jordmortjeneste /fødestue

- Hudbehandling
- Røntgen
- Dialyse
- I-bedrift
- Ressurs senter for huntington
- Diverse prosjekter
- Faglige nettverk

5.7. Pleie og omsorg og kommunehelse

5.7.1. Pleie- og omsorgstjenesten

Pleie og omsorgstjenesten i Nordreisa kommune er organisert med en sektorleder (helse og omsorgsleder) som har det overordnede ansvaret. De enkelte virksomhetene blir styrt av virksomhetsledere med ansvaret for fag, økonomi og personell.

Nordreisa kommune har ikke en godt nok dimensjonert omsorgstrapp i tråd med samhandlingsreformen. Et tradisjonelt tjenesteløp starter gjerne med tjenester som trygghetsalarm, hjemmehjelp, hjemmesykepleie, omsorgslønn og støttekontakt, øker med omsorgsbolig, avlastningsopphold, korttidsopphold, bemannet omsorgsbolig, deretter langtidsopphold. Kommunen mangler bemannet omsorgsbolig derfor er det en klar mangel da brukerne i mange tilfeller må inn på langtids plass før tiden.

Kommunen har akutt døgnenhet som 1 av 4 senger på DMS Nord Troms.

På grunn av økonomi har ikke Nordreisa kommune tilstrekkelig kapasitet faglig og administrativ til å løse oppgavene på en effektiv og god måte. Som tidligere nevnt er det i dag ikke tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og de som har behov for tjenester, her kan nevnes at det er de samme som gjør saksbehandlingen som gir hjelp. Slik enkelte tjenester i dag må drives er det ikke effektiv drift. (Tenker her på at det bor brukere med 1 til 1 i enkelte leiligheter med full personal bemanning, på grunn av at vi mangler bofellesskap).

Med en så stram økonomi har heller ikke kommunen økonomisk handlingsrom og kan i liten grad håndtere uforutsette hendelser uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet for andre brukere av tjenestene.

Tabell 10: Utvikling i ressurskrevende tjenester (antall brukere, tilskudd og egenandel).

Årstall	Antall brukere	Antall timer	Anslått ressursbruk	Netto utgift	Tilskudd	Kommunal andel
2011	13	97 126	32 792	28 405	13 000	15 405
2012	14	103 731	37 309	32 843	15 354	17 489
2013	15	110 594	43 173	38 543	18 714	19 829
2014	14	111 204	44 781	40 044	20 354	19 690
2015	14	107 139	45 836	40 980	20 677	20 303

Utfordringer i framtiden innenfor helse og omsorgstjenestene er:

- Rekrutteringsproblemer, spesielt fagfolk
- Høy andel av ansatte vil gå av med pensjon de kommende år.

- Mange deltidstillinger
- Stor utfordring i å ta imot utskrivningsklare pasienter
- Betydelig økning i antall eldre
- Mange funksjonshemmede med store hjelpebehov og behov for mye personell

Å rekruttere nok fagfolk i framtiden, vil bli en av de største utfordringene etaten står ovenfor.

Tabellene under viser utvikling i antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over fra 1990 til i dag og forventet utvikling iht. SSBs framskrivinger, i absolutte tall og i prosent.

Tabell 11: Absolutt utvikling i antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og over.

Antall innbyggere 67-79 år, 80-89 år og 90 år og eldre	1990				2014				2040			
	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	67 år og over	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	67 år og over	67-79 år	80-89 år	90 år og eldre	67 år og over
Nordreisa	453	123	24	600	547	201	48	796	841	374	104	1 319
Troms	13 405	3 846	519	17 770	15 865	5 432	1 133	22 430	24 827	11 583	2 901	39 311
Landet	449 294	137 377	18 902	605 573	477 962	178 365	42 395	698 722	807 003	362 010	93 578	1 262 591
Nord-Troms	1 791	528	80	2 399	2 093	689	159	2 941	2 705	1 309	374	4 388

5.7.2. Hjemmetjenesten

Bare 11.7 % av kommunens netto driftsutgifter brukes, samtidig som vi har størst prosentandel hjemmeboende med høy timeinnsats. Andel beboere i bolig med heldøgns bemanning er bare funksjonshemmede, da Nordreisa kommune ikke har slike boliger til eldre (noe man må regne med gjelder Troms, landet uten Oslo og Nord-Troms).

Tabell 12: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, hjemmetjenesten.

	Prioritering	Dekningsgrad			Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer	Dekningsgrad bolig til pleie- og omsorgsformål
	Netto driftsutgifter til hjemmetjenesten i % av kommunens av totale netto driftsutgifter 2013	Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 0-66 år	Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 67-79 år	Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over	Brutto driftsutgifter pr mottaker av hjemmetjenester	Andel hjemmeboende med høy timeinnsats	Andel beboere i bolig m/ heldøgns bemanning
Nordreisa	11,7 %	20	95	341	225 475	9,6 %	38,2 %
Troms	15,8 %	20	87	379	237 920	8,0 %	58,6 %
Landet uten Oslo	15,3 %	20	72	339	223 081	6,6 %	48,8 %
Nord-Troms	15,5 %	29	110	389	221 850	8,1 %	71,1 %

5.7.3. Institusjon

Nordreisa kommune har mange institusjonsplasser. I tillegg har vi mange under 80 år i institusjon.

Tabell 13: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, institusjon.

	Prioritering		Dekningsgrad		Produktivitet	Utdypende tjenesteindikatorer		
	Netto driftsutgifter til institusjonstjenesten i % av kommunens av totale netto driftsutgifter 2013	Plasser i institusjon i prosent av mottakere av pleie- og omsorgstjenester	Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	Andel beboere 80 år og over i institusjoner	Brutto driftsutgifter pr kommunal plass	Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens	Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem
Nordreisa	19,9 %	21,5 %	23,3 %	69,4 %	889 000	37,1 %	0,27	0,20
Troms	14,9 %	18,4 %	22,5 %	74,3 %	981 781	25,8 %	0,45	0,32
Landet uten Oslo	13,8 %	18,0 %	18,5 %	71,2 %	977 884	23,8 %	0,47	0,37
Nord-Troms	16,2 %	17,3 %	22,3 %	72,5 %	967 640	34,7 %	0,41	0,24

5.7.4. Kommunehelse

Legetjenesten er organisert under virksomheten Helsetjenester. Den ledes av kommuneoverlege i 50 % stilling, som er ansvarlig for samfunnsmedisinske tjenesten. Virksomheten for helsetjenester er organisatorisk underlagt sektorleder for helse og omsorg.

Nordreisa kommune har 1 kommuneoverlege i 50 % stilling og ingen godkjente spesialister i samfunnsmedisin.

Alle legestillingene er besatt, legedekningen er stabil, de fleste legene har arbeidet i kommunen i flere år, det er også et stabilt hjelpepersonell. Det er bra kjønnsfordeling mellom legene, det er et bra samarbeid innad i kommunen mellom de ulike avdelingen innenfor helse og omsorg. Lokalitene er bra og det er et godt utstyrsnivå.

Framtidig økonomi er en stor utfordring. Ser man på de nye kravene til de akuttmedisinske tjenestene utenfor sykehus, som kommunal legevaktordning, vil det bli en utfordring da kommunen har flere leger som ikke oppfyller kravene til denne. Dette vil gi en stor bakvakt belastning på de som tilfredsstiller kravene, dette med tanke på organisering og kvalitet på legevakta. Det interkommunale samarbeidet er også en utfordring, vi tenker her på for eksempel legevaksordning og distriktsmedisinsk senter. Det er også en utfordring at kommunen for tiden ikke har en spesialist i samfunnsmedisin.

Kommunen vurderer at mulighetene for å levere kommunehelsetjenester er god i framtiden, da legetjenesten er samlokalisert i et helsesenter som også inneholder spesialisthelsetjenester.

Kommunen har en effektiv drift, med en god legedekning. Dekningsgraden av fysioterapeuter er lavere enn både kostragruppen, fylkes- og landssnittet, men det må bemerkes at det er 3 privatpraktiserende fysioterapeuter to med 50 % hjemmel, og en med 100 % hjemmel.

Tabell 14: Prioritering, dekningsgrad, produktivitet og utdypende tjenesteindikatorer, kommunehelsetjenesten.

	Prioritering	Dekningsgrad			Produktivitet
		Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggere, kommunehelsetjenesten	Gjennomsnittlig listelengde, fastlegeregisteret	
	Netto driftsutgifter til kommunehelsetjenesten i % av kommunens av totale netto driftsutgifter				
2013					
Nordreisa	4,4 %	11,2	8,2	770	3 529
Troms	4,6 %	12,5	9,8	963	3 394
Landet uten Oslo	4,3 %	10,2	8,9	1 125	2 740
Nord-Troms	5,5 %	15,8	11,0	737	4 933

5.7.4.1. Fastlege- og legevaktordning

Kommunen har egen legevakt, med 6 leger. Legene er privatpraktiserende i 60% og kommunalt ansatt i 40% stilling. De har 5 delt vakt. Det er 60 % spesialister i allmenntjenestemedisin. Det er liten turnover. Hittil ingen problemer med rekrutteringen, bruker kjente vikarer.

5.7.4.2. Forebygging: Helsestasjons- og skolehelsetjeneste

I forhold til nye pålagte oppgaver fra sentralt hold, f.eks. vekt og høyde i 3. og 8. klasse, er det ikke tilført nye ressurser til skolehelsetjenesten

I skolehelsetjenesten, på kontortid, opplever helsesøstre en økende tilgang av barn på mellomtrinn, ungdomsskole og videregående skole som ønsker en voksen samtalepart.

Helsesøstre samarbeider mer og mer med barnevern for å få gitt gode tilbud til barn/unge. Denne tendensen gjelder for hele landet. Utfordring å imøtekomme alle behov i skolehelsetjenesten.

Helseundersøkelser gjennomføres etter veileder, og spesielt er tjenesten opptatt av å gjennomføre hjemmebesøk innenfor 14-dagers periode etter fødsel. Dette er en høyt prioritert oppgave.

Helsestasjonen har utdannede helsesøstre i alle stillinger. Årsverk helsestasjon og skolehelsetjeneste er 3,75. Legeårsverk i helsestasjon og skolehelsetjeneste er 0,15.

5.7.4.3. Psykisk helsearbeid og rusarbeid

Nordreisa kommune har utfordringer innen forebyggende innsats og oppfølging/koordinering av tjenester for etablerte rusavhengige og psykisk syke. Det er et omfattende alkoholmisbruk og misbruk av andre rusmidler blant ungdom, og nyrekruttering inn til rusmiljøene. I 2015 ble det etablert stillinger som følge av tilskudd fra Fylkesmannen, men dette er stillinger som Nordreisa kommune ikke har mulighet å videreføre uten nye tilskudd.

5.7.5. Samhandlingsreformen

Status og utfordringer knyttet til gjennomføring av reformen. Folkehelse: Ny folkehelselov

Det er ikke etablert nye stillinger som følge av reformen. Pasienter som skrives ut fra spesialisthelsetjenesten havner ofte på ledige avlastningsplasser og fortrenger de som bor hjemme med sine pårørende og som burde hatt avlastning.

Hjemmesykepleien merker en økning av utskrivningsklare pasienter, ofte med kompliserte behandlinger, uten at de er tilført noe midler.

Kommunen har mange sykehjemsplasser sett i forhold til eldre over 80 år, men det bor mange under 80 år på institusjon og det er nå mangel på plasser.

Økonomisk er mengden av utskrivningsklare pasienter en stor belastning.

5.8. Landbruk

Innen landbruk er det 2,5 stilling der virksomhetsleder også har administrative oppgaver. Innen skogbruk ivaretar sektorleder funksjonen som skogmester, samt at det er samarbeid om interkommunal skogbrukssjef der Nordreisa har en andel på 30 %. I tillegg jobber næringsutvikler noe med saker angående bygdenæringer.

Kommunen har god kompetanse innen fagfeltene, og den dekker alle fagfeltene godt. Med dagens bemanning vil kommunen kunne levere en tilfredsstillende landbrukstjeneste.

Kommunen har flere gårdsbruk som er godkjente for å levere tjenester til oppvekst og helse/omsorg, men på grunn av økonomisk trange budsjetter blir ikke tjenestene fullt ut benyttet.

I Nordreisa har vi 598 landbrukseiendommer med til sammen 330 000 daa produktivt skogsareal. Per 31.08.15 var det 51 bedrifter som søkte om produksjonstilskudd og alle har også husdyrhold. Jordbruksareal i drift er 17 097 daa.

Antall foretak i tilgrensende næringer:

- Trebrukende bedrifter: 2
- Grønt reiseliv: 2
- Lokalmatprodusenter: 5-6

- Inn på tunet: 3

Andre:

- Avløserlag i Kåfjord og Balsfjord
- Tine, Nortura, Felleskjøpet, verksteder

5.9. Fiskeri

Tjenesteyting til fiskeri tilligger næringsutvikler i virksomhet for utvikling.

Det er økende konfliktpotensial mellom havbruksnæringen og fiskerinæringen, noe som også ble belyst i kystsoneplanen. Det synes også være et økende konfliktpotensial mellom fiskeri- og havbruksnæringen på den ene siden og andre interessenter på den andre. Konfliktpotensial eksisterer også mellom andre interessenter i kystsonen.

Nordreisa kommune har et fiskemottak i Sørkjosen som driftes av Nordreisa Fiskarlag. Videre er det et privateid mottak på Havnes. I tillegg er det noen småskalaprodusenter av fiskemat i kommunen.

Mottak, produksjon og eksport av fiskeprodukter har pågått på Havnes siden 1868. Tørrfisken derfra er sannsynligvis den mest kjente eksportartikkelen fra Nordreisa kommune ute i Europa.

5.10. Tekniske tjenester

Vei drives delvis i egen regi og delvis ved kjøp av tjenester. Vann og avløp drives i egen regi til selvkost. Vei, vann og avløp er organisert under virksomheten anleggsdrift. Virksomheten er underlagt sektorleder for drift og utvikling.

Renovasjon er satt bort til interkommunalt selskap som eies av deltakerkommunene.

Brann og redning er delvis i egen regi (beredskap) og delvis nyetablert interkommunalt samarbeid (forebyggende og brannsjef/varabrannsjeffunksjonene).

Kart og oppmåling drives i egen regi kombinert med interkommunalt kartsamarbeid og salg av oppmålingstjenester.

Det er ulike fagmiljøer innenfor tekniske tjenester og Nordreisa kommune søker bevisst å styrke de ulike fagmiljøene ved utskifting av personell. Nordreisa kommune er bemannet med tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for utførelse av de tjenester som utføres i egen regi.

Etterslep av vedlikehold på veier, brannbiler/redskap og bygningsmasse er den største utfordringen Nordreisa har innenfor tekniske tjenester og bygningsmasse.

Rekruttering av kompetanse for å levere tekniske tjenester har Nordreisa kommunen hittil klart å skaffe.

Utfordring: Økonomiske rammer gir utfordringer for å ivareta vedlikehold og fornyelse av utstyr og kjøretøy, og det er derfor et etterslep på vedlikehold av bygninger, utstyr og kjøretøy.

Nordreisa kommune har gjort nødvendige og store investeringer i vannbehandlingsanlegg, kloakkrensning og overføringsledninger vann og avløp i perioden 2006-2012. Fornyelse av ledningsnett har bevisst vært satt på vent. Hovedplan avløp 2015-2021 fokuserer på å få kontroll med

innlekkingsproblematikken i avløpsledninger. Ny hovedplan vann skal utarbeides for perioden 2017-2023, men også innenfor vannforsyningen vil lekkasjekontroll være hovedfokus i neste hovedplanperiode.

5.11. Kultur og kirke

Tjenester innen kultur er organisert som en egen virksomhet under sektor for Oppvekst og kultur.

Virksomheten ledes av virksomhetsleder og rapporterer til sektorleder. Virksomheten har ansvar for følgende:

- Kulturutvikling (tilskudd kultur og kirker, kino)
- Kulturskole (musikkskole)
- Bibliotek

Nordreisa kommune har etablert et lokalt kulturråd der frivillige lag og foreninger er representert. Kommunen har også et idrettsråd. Nordreisa menighetsråd mottar årlige tilskudd fra kommunen.

Det er en styrke for tjenestetilbudet at kultur er organisert i samme sektor som oppvekst i kommunen. Kulturkontorene er dessuten lokalisert i kulturbygget Halti hvilket gir et stort fortrinn i forhold samarbeid og samhandling med private kultur næringer.

Halti er et senter for kompetanse, utvikling, kultur, utdanning og opplevelse i Nord-Troms og en viktig ressurs for å styrke det regionale kulturliv, samt natur og kulturbasert næringsliv. Samlokaliseringen og den unike koblingen mellom natur, kultur og næring gjør Halti til en regional møteplass og arena for utvikling og formidling. Halti vil være en viktig ressurs og identitetsbærer i regionen og lokalsamfunnet, revitalisere og styrke kvensk kultur og språk, utvikle og formidle kunnskap om naturbruk og forvaltning.

Halti kulturscene vil benyttes til et bredt spekter av ulike aktiviteter og arrangementer, som konserter, teater, film, utstillinger, konferanser og andre større arrangement. Sentrale brukere av formidlingssalen vil være det frivillige kulturlivet. Salen er arena og tumleplass for det lokale og regionale kulturlivet, som kor, musikkorps, orkester, band, revy, teater og utstillinger. Kulturskolen benytter salen til både øving og ulike forestillinger. I tillegg kommer profesjonelle institusjoner. Nordreisa kommune har etablert seg som et godt sted for kurs, konferanser, seminarer og møtevirksomhet. Fysisk sett er gjør tilgangen til formidlingssalen og en variasjon av mindre møterom huset svært godt egnet til ulike arrangement. I tillegg er den faglige kompetansen knyttet til kvenske forhold særdeles velegnet som arena for kurs og konferanser, både i egen regi og i samarbeid med andre.

6. KOMMUNENS ROLLE SOM MYNDIGHETSUTØVER

Kommunene utøver myndighet på flere områder. Det innebærer at kommunen fatter vedtak i medhold av lover og forskrifter og bestemmelser i kommunens egne planer.

Kravet til forsvarlig saksbehandling er et grunnleggende forvaltningsrettslig prinsipp, og skal ivareta partenes interesser i alle faser av saksbehandlingen. Effektivitet er grunnleggende i kommunens myndighetsutøvelse. Både innbyggerne, kommunen, næringslivet og samfunnet for øvrig er avhengig av at forvaltningssaker behandles innen en fornuftig tidsramme, og med en grundighet som står i forhold til sakens omfang og kompleksitet, og slik at innbyggerne får avgjort sine rettskrav innen rimelig tid.

Saksbehandling etter Plan- og bygningsloven griper inn i flere fagfelt, planbehandling, byggesaksbehandling og landbruksaker. Dagens bemanning har tilstrekkelig med kompetanse og distanse, normalt også kapasitet.

Miljø/forurensning: Tilstrekkelig kompetanse og distanse, normalt også kapasitet.

Byggesaker: Tilstrekkelig kompetanse og distanse, normalt også kapasitet.

Barnehager: Alle barnehager har styrere i 70 % styrerressurs med utdanning som barnehagelærere. Styrer har både administrasjon og avdelingsarbeid. Det er tilsatt 100 % barnehagekonsulent høst 2015.

Tekniske tjenester har få klagesaker. Det er ikke store etterslep på slike saker.

De fleste saker som blir behandlet etter plan- og bygningsloven, forurensningsloven eller landbrukslovgivning med tilhørende forskrifter, har i de fleste tilfeller klare bestemmelser som angir saksbehandlingen i tilhørende rutiner rundt myndighetsutøvelsen som er fastsatt i forskriftene og rundskriv. Kommunen er i en prosess dette året med mål om å samle rutinebeskrivelser i en kommunal database (Kvalitetssystem).

I all hovedsak klarer kommunen å håndtere de fleste saker med egne saksbehandlere, men i noen tilfeller er det behov for ekstern bistand. Tilgang på juridisk kompetanse er ikke problem så lenge økonomien ikke begrenser den (kjøp av tjenester).

Årlig klagesaker:

- 0-1 klagesak for kommunale gebyrer
- 1-2 klagesaker for byggesaker
- 1-2 klagesaker innen landbruk, miljø og viltforvaltning
- 8-10 klagesaker innen motorferdsel
- Få klagesaker innen barnehageområdet

Ved habilitetsrelaterte problemer benyttes annen saksbehandler. Saksbehandler er oppmerksom på habilitet og har fokus på å opptre slik at det ikke skal kunne stilles begrunnede spørsmål om dette.

Kommunen praktiserer meroffentlighet i forvaltningen og har svært få klager på innsyn i henhold til offentlighetsloven.

7. KOMMUNENS ROLLE SOM SAMFUNNSUTVIKLER

Kommunenes rolle som samfunnsutvikler dreier seg om langsiktig arealbruk og utbyggingsmønster, utbygging av infrastruktur, steds- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, miljø og folkehelse i videste forstand.

Samfunnsutvikling er viktig for å opprettholde både sysselsetting og befolkningsvekst. Denne rollen ivaretas ved å opprettholde og styrke kompetansen innen samfunnsutvikling.

Rollen favner videre enn de oppgavene en kommune er pålagt å utføre gjennom lover og forskrifter, og er i stor grad basert på samarbeid med og mobilisering av aktører i og utenfor egen kommune.

Kommunens arbeid med samfunnsutvikling er i hovedsak organisert i virksomheten for Utvikling; i sektor for Drift og utvikling. Det er en tverrfaglig virksomhet som jobber med planlegging, stedsutvikling, næringsutvikling, nasjonalparkkommunesatsing og nasjonalparklandsby-satsing, miljø, tilrettelegging for friluftsliv m.m.

Planarbeidet er organisert i virksomheten Utvikling. I tillegg samarbeider kommunen med Halti næringshage innen næringsutvikling og Halti nasjonalparksenter innen naturinformasjon og tilrettelegging, samt med Nord Troms Friluftsråd i forhold til tilrettelegging og opplæring innen tradisjonelt friluftsliv. Næringsarbeidet har flere samarbeidsarenaer.

Nordreisa kommune har god kompetanse innen dette fagfeltet, men kapasiteten er for liten.

Arbeidsplasser, enten de er offentlige eller private, er svært viktig for å tiltrekke og beholde befolkningen i vår kommune. Selv om arbeidsledigheten i Nordreisa har ligget under 3 %, er det behov for flere arbeidsplasser.

Nordreisa kommune står ovenfor flere utfordringer hva kommer til næringsutvikling og rekruttering i kommende år. 50-tallsbarna vil i løpet av 10-15 år pensjonere seg og dette vil medføre store generasjonsskifte i offentlig administrasjon, helsesektor, skole, barnehage, handelsnæringen, bygg, anlegg, landbruk, fiske etc. Rekruttering av ledere er spesielt utfordrende i offentlig sektor, mens fagarbeidere er etterspurt i privat sektor.

Næringsarbeidet i Nordreisa kommune innbefatter følgende oppgaver:

- Tildeling av tilskudd til næringsrettede tiltak
- Bistå nyetablerere med rådgivning.
- Forvalte statlige tilskuddsordninger for næringsutvikling
- Legge til rette for næringsarealer
- Legge til rette for god infrastruktur for næringslivet
- Drive aktiv kommunikasjonsarbeid ovenfor næringsliv, internt og eksternt.
- Prosjektdesign og prosjektoppfølgning

Nordreisa kommune har en næringsutvikler i 100 % stilling. Næringsutvikler er faglig ansvarlig på områdene næringsutvikling/ bedriftsutvikling og skal være konsulterende i forhold til kunder og kollegier.

Nordreisa kommune har samarbeidsavtale med Innovasjon Norge. Det er kun kommuner med næringsarbeider som får avtale med Innovasjon Norge. Med en slik samarbeidsavtale får bedrifter et mer entydig virkemiddelapparat lokalt og sentralt.

Nordreisa kommune ble også innlemmet i samisk virkemiddelområde for næring, STN-området, i 2012. Dette har stor betydning for næringslivets muligheter for utvikling.

Troms Fylkeskommune forvalter midler til utviklingsprosjekter, rekruttering, kompetanseheving og likestilling i landbruket fra Landbruks- og Matdepartementet, kalt landbruksmidler. Troms fylkeskommune tildeler også midler til bredbånd over RDA-rammen. Næringssetaten er operatør for flere tilskuddsordninger, herunder også kommunalt næringsfond.

Nordreisa kommune har inngått samarbeidsavtale med Halti Næringshage AS. Avtalen gir noen rammer for samarbeid på bedriftsutvikling. Nordreisa kommune får gjennom avtalen et større faglig nettverk og ressurser til å styrke nyetableringer og prosjekter som har regional karakter.

Nord-Troms regionråd har som delmål å øke verdiskapningen i næringslivet med 25 % de neste 10 år.

Nord-Troms næringsutvalg er del av Nord-Troms regionråd og er regionrådets næringspolitiske råd. NTNG fremmer regionale saker. Medlemmer i rådet er Næringsarbeidere i kommunene i de seks Nord-Troms kommunene.

Tornedalsrådet er et politisk samarbeidsorgan, og er det eneste internasjonale samarbeidet som kommunen er medlem av. Fokuset i TNN-gruppen er blant annet bedre infrastruktur, flere grenseoverskridende nærings samarbeid og reiseliv.

Ungt Entreprenørskap (UE Troms) er et møtepunkt mellom offentlige og private virksomheter og mellom utdanningssystemet og arbeids- og næringsliv.

Nord-Troms Studiesenter skal være megler og motor. Et særpreg ved modellen er nettopp Nord-Troms Studiesenters viktige rolle som «motor» i utviklingen av kompetanse i regionen. Det innebærer blant annet å inneha bestillerkompetanse, slik at regionens behov kan legges til grunn for de bestillingene som gjøres til universiteter og høyskoler.

Viktige samarbeidspartnere for Nordreisa kommune er næringslivsorganisasjonene, bondeorganisasjonene lokalt og rådgivningstjenestene.

Nordreisa kommune er medlem i Nordnorsk reiseliv (NNR). NNR sitt formål er å etablere og videreutvikle Nord-Norge som et helårs reisemål gjennom utvikling, markedsføring og tilrettelegging for salg av nordnorske reiselivsprodukter til beste for sysselsetting, bosetting og allmenne interesser for øvrig i Nord-Norge.

Foreningen Norges Nasjonalparklandsbyer og kommuner er en sammenslutning av kommuner med store naturverdier i Norge.

Landsbyrådet er en lokal sammensatt ressursgruppe som har som mål å få tilrettelagt lokale tiltak i naturen, forskjønning, stedsutvikling og andre tiltak som kan fremme Nasjonalparklandsbyen Storslett, og nasjonalparken Reisa nasjonalpark.

Det er et bra marked på boliger og fritidsboliger. Kommunen har en egen boligstiftelse, Stiftelsen NYBO. Det er tilgjengelige boligtomter og hyttetomter, flere nye områder for boliger og hytter har blitt regulert ferdig det siste året. I tillegg er enda flere bolig- og hyttetomter avsatt i ny arealplan.

Kommunen utarbeidet en stedsutviklingsplan for Storslett og Sørkjosen i 2005. I ettertid er det gjennomført tiltak i Elveparken og på Høeghvollen. Dette arbeidet med stedsutvikling var også viktig for at Storslett ble tildelt statusen som Nasjonalparklandsby og Nordreisa kommune statusen som Nasjonalparkkommune i 2008.

Fra 2011-2014 har kommunen sammen med de andre fem kommune i Nord Troms deltatt i Omdømmeprosjektet for Nord Troms. Gjennom dette prosjektet har det blitt jobbet mye med Stedlig identitet, kultur og omdømme.

Halti byggetrinn to ble tatt i bruk i mai 2015. Den framstår som ei kompetansekllynge innen Natur, kultur og næring med i overkant av 40 arbeidsplasser. Det forventes at det i løpet av årene framover vil genereres flere nye prosjekter og arbeidsplasser i dette miljøet. Nord Troms museum, Halti næringshage, Halti kvenkultursenter, Halti nasjonalparksenter og Nordreisa kommunes kulturadministrasjon har sine lokaler i Halti.

Et annet arrangement som er viktig for lokal identitet og omdømme er Landsbymarkedet hver høst. Nordreisa kommune har flere produsenter av lokal mat, vi har landets beste spisested og mange håndverksprodusenter.

Kommunen har også jobbet mye med tilrettelegging for tradisjonelt friluftsliv de siste ti åra. Dette gjelder både i kommunens to statlige sikrede friluftsområder, men også i andre deler av kommunen. Flere grendelag i kommunen har også gjort en stor innsats innen merking og tilrettelegging av stier og løyper. Dette gjør at det i totalt i kommunen er svært mange tilrettelagte stier og løyper.

Slike anlegg er positive element for både stedsutvikling og for et lokalsamfunns attraktivitet, men det krever personellressurser og noe materiellressurser for å unngå at slike anlegg blir en negativ faktor.

Næringsliv

Utfordringer:

- Kommunikasjon; vi er avhengig av god kommunikasjon.
- Lange avstander til markeder.
- Manglende vane for internasjonalt markedsarbeid.
- Få hjørnesteinsbedrifter (både en fordel; ikke sårbar for svingninger og en ulempe; manglende arbeidsplasser).
- Regionsenter (Både en fordel og en ulempe; regionssentertenkingen i næringslivet kan være en hemsko for vekst).

Kapitaltilgangen fra investorer og finansmarkeder er ofte vanskelig, fordi noen må koble aktører med ledig kapital sammen med små og mellomstore bedrifter (SMB) med stort behov for kapital. Den generelle lønnsomheten i næringslivet er for lav.

Kommunen preges av konkurranse når det kommer til arbeidskraft. Dette er særlig innen ledelse, helsesektor og fagutdannede innen bygg og anlegg.

Detaljhandelen utsettes for hard konkurranse fra nærliggende byer og netthandelen. Dette gir utfordringer for bransjen å tilfredsstille kundenes behov.

Nordreisa kommune har flere viktige bedrifter som er i utvikling og mange utfordres av generasjonsskifter i ledelsen.

Havneforholdene er ikke optimale, og utbedring av disse rammeforholdene er kommunalt ansvar. I arealplanen er det satt av areal til ny havn.

Fortrinn:

- Jf. Tiltakssone-rapporten scorer Nordreisa-Skjervøy høyt på bostedsattraktivitet. Vi bør i større grad satse på Besøksattraktivitet og Bedriftsattraktivitet.
- Stor vekst i kulturnæringer.
- Potensiale for vekst i reiselivet, nasjonalpark.

Nordreisa kommune har store muligheter innen uttak av ressurser. Kommunen har den største grusreserven i fylket. Skogressursen er stor, men underutnyttet. Tilveksten er langt større enn uttaket. Barskogen er i hovedsak ikke hogstmoden, men det kan tas ut betydelige mengder gjennom tynning. Mye av lauvskogen er hogstmoden og det kan tas ut et langt større kvantum enn i dag. Dette virket er godt egnet til ved og fyringsflis.

Nordreisa har fått status som nasjonalparkkommune og Storslett som nasjonalparklandsby. Statusen gjør at vi har muligheten til å utvikle oss som et sted for naturnær turisme på en helt annen måte enn tidligere.

Landbruket har alltid vært en viktig og stor næring for kommunen. Troms fylke skårer høyt og noen ganger høyest på landsbasis når det gjelder kjøttkvalitet på lam og melkekvalitet fra geit. I Nordreisa har vi flere produsenter som leverer svært høy kvalitet på sin produkter.

8. OVERORDNET STRATEGI FOR NORDREISA KOMMUNE

Ut fra overnevnte beskrivelse skal Nordreisa kommune ha følgende overordnede strategier i kommuneplanens samfunnsdel.

Den store attraktivitetskonkurransen. Nordreisa kommune skal ha fokus på å beholde og tiltrekke tilflyttere til kommunen. Viktige stikkord er; Konkurransedyktige arbeidsplasser, muligheter for bolig, et livskraftig sted og godt bomiljø, utdanning / oppvekst og markedsføring / omdømmme.

Inkluderende lokalsamfunn – det åpne sted. Nordreisa skal kjennetegnes som et åpent og inkluderende samfunn. Viktige stikkord; innbyggernes mulighet til påvirkning og medbestemmelse, åpen stedidentitet og ta i bruk innflytternes kompetanse.

Folkehelse – påvirkning foran behandling. Nordreisa skal i hele sin virksomhet og planer tilrettelegge for god helse og økt levealder. Viktige stikkord; Økt arbeidsdeltakelse, flere med fullført utdanning, bolig til alle, sosial tilhørighet og tilgjengelighet, tilpasning av kommunalt tjenestenivå, ytre miljøfaktorer, tilrettelegging for positiv individuell helseadferd.

Økonomisk handlefrihet. Nordreisa kommune må gjøre grep for å sikre en langsiktig god økonomi. Viktige stikkord; tilfredsstillende netto driftsresultat, stram økonomistyring og ledelse, effektiv tjenesteproduksjon og organisering, økt arbeidsnærver.

Natur, miljø og klima. Nordreisa kommune har store naturverdier som er grunnlag både for næring, opplevelse og trivsel. Disse verdiene skal bevares og skjøttes til beste for befolkningen og storsamfunnet.

9. GJELDENE KOMMUNEPLAN

Nordreisa kommune har kommuneplans samfunnsdel fra 2013 og kommuneplanens arealdel fra 2014.

9.1. Evaluering av gjeldende kommuneplan

9.1.1. Evaluering av kommuneplanens strategiske og politisk oppfølging av planen

Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er ny, vedtatt i hhv.2013 og 2014. Planene tar høyde for utviklingen i denne planperioden, så vi anbefaler at det ikke settes i gang rulleringer. Vi mener i stedet at kommunen i denne planperioden må fokusere på detaljplaner. Vi har flere reguleringsplaner som må lages i hht. arealplanen og vi har flere fagplaner som bør utarbeides.

9.1.2. Evaluering av kommunen som organisasjon

Det er kommunens organisasjonsapparat (politisk og administrativt) som er «hovedredskapen» for prioritering og yting av tjenester. Administrativ organisering er i løpet av 2012-2015 endret fra 2-nivå-modell til 3-nivå-modell. Omorganisering innen stab og støtte er gjennomført første halvår 2016.

10. PLANBEHOV 2016-2019

Prioriterte planoppgaver i planperioden 2016-2019		Vedtatte/ på-begynte planer	Oppstartsår nye planer/rullering eksisterende				Ressursbehov	
			Startet opp år	2016	2017	2018-2019	Interne ukeverk	Bevilgning
Planer med prosesskrav etter PBL		Vedtatt år	Startet opp år	2016	2017	2018-2019	Interne ukeverk	Bevilgning
Økonomiplan	Revisjon		Årlig				2	
Kommuneplanens Handlingsdel	Revisjon		Årlig				2	
Kommuneplanens samfunnsdel		2013	2011					
Kommuneplanens arealdel		2014	2007					
Kystsoneplan for Nordreisa og Skjervøy kommuner		2014	2012					
		Vedtatte/ påbegynte planer	Oppstartsår nye planer/rullering eksisterende			Ressursbehov		
Kommunale planer uten prosesskrav etter PBL		Vedtatt år	Startet opp år	2016	2017	2018-2019	Interne ukeverk	Bevilgning
Skolepolitisk plan	Ny plan			X			2	
Vold i nære relasjoner	Ny plan					X	2	
Helhetlig plan for integrering og bosetting av flyktninger	Ny plan			X			2	
Kommunedelplan anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet med handlingsprogram for bygging av anlegg og kulturbygg 2016-2019	Revisjon			X			2	

Strategisk barnehageplan	Revisjon	2010			X		2	
Beredskapsplan ved ulykker, voldsepisoder og mobbing	Revisjon	2005			X		2	
Handlingsplan reiseliv	Ny plan			X			10	
Landbruk- og skogbruksplan	Ny plan					X	10	
Helse og omsorgsplan	Ny plan			X			22	
Trafikksikkerhetsplan, videreføre arbeidet, ferdig 2017	Revisjon		2015				15	
Hovedplan for vann, videreføre arbeidet, ferdig 2017	Revisjon		2015				10	
Klima og energiplan 2019-2025	Revisjon					X	5	
Lønnspolitisk plan 2008-2011	Revisjon	2008		X			2	
Kommunedelplan for naturmangfold	Ny plan					Neste plan- periode	10	
Avfallsplan for havner	Ny plan				X		10	
Smittevernsplan					X		10	
Kommunedelplan for forvaltning av mineralske ressurser	Ny plan					Neste plan- periode	5	
		Vedtatte/ påbegynte planer		Oppstartsår nye planer/rullering eksisterende			Ressursbehov	
Eksisterende planer		Vedtatt år	Startet opp år	2016	2017	2018- 2019	Interne ukesverk	Bevilgning
Boligpolitisk plan		2014	2012					

Strategisk næringsplan		2014	2012					
Overordnet ROS-analyse	Revisjon	2014	2013	X				
Stedsutviklingsplan		2005	2004					
Hovedplan for avløp	Ny plan	2014	2010					
Beredskapsplan	Revisjon	Årlig						
Rus og Psykiatriplan 2011-2015		2011						
HMS plan		2011						
		Vedtatte/ påbegynte planer		Oppstartsår nye planer/rullering eksisterende			Ressursbehov	
Regionale planer		Vedtatt år	Startet opp år	2016	2017	2018- 2019	Interne ukesverk	Bevilgning
Regional bibliotekplan for Nord-Troms	Revisjon			X			10	
		Vedtatte/ påbegynte planer		Oppstartsår nye planer/rullering eksisterende			Ressursbehov	
Andre arealplaner		Vedtatt år	Startet opp år	2016	2017	2018- 2019	Interne ukesverk	Bevilgning
Reguleringsplan Sørkjosen, videreføre arbeidet 2016			2015				5	
Reguleringsplan for ny kirkegård	Ny plan				X		15	
Reguleringsplan Saga skianlegg	Ny plan				X		15	
Reguleringsplan Storslett sentrum	Revisjon			X			20	

Reguleringsplan Sørkjosen havn	Revisjon					X	15	
Reguleringsplan hundekjøringsområde Bergskog/Liland	Ny plan				X		10	
Reguleringsplan for ny gang og sykkelveg til Tretten	Ny plan				X		15	
Områderegulering Hjellnes dypvannskai og industriområde	Ny plan		2014				15	
Vedlikeholdsplan bygg	Ny plan			X			4	
Vedlikeholdsplan veg	Ny plan				X		4	
		Vedtatte/ påbegynte planer		Oppstartsår nye planer/rullering eksisterende			Ressursbehov	
Andre utredninger/plangrunnlag		Vedtatt år	Startet opp år	2016	2017	2018-2019	Interne ukesverk	Bevilgning
Forvaltningsplan for Goppa friluftsområde	Revisjon				X		1	
Forvaltningsplan for Kvænnens friluftsområde	Revisjon				X		1	
Forvaltningsplan for Saga friluftsområde	Ny plan				X		1	
Kartlegging av friluftsområder, ferdigstilles 2017.	Ny plan		2012				1	
SUM 2016-2019							130	

Inn under skolepolitisk plan innlemmes:

- Plan for revitalisering og utvikling av kulturskolen
- Plan for å dreie ressursbruken over til tilrettelagt undervisning
- Bemanningsplaner basert på lærertetthet som landsgjennomsnittet
- Strategisk plan for etter og videreutdanning
- Rutiner for spesialpedagogisk hjelp og tilpasset opplæring

Inn under strategisk barnehageplan innlemmes:

- Tilsynsplan for barnehagene
- Kompetanseplan for barnehager

Kommuneplanens handlingsdel rulleres årlig i forbindelse med budsjettet.

Inn på tunet innlemmes i Helse- og omsorgsplan, skolepolitisk plan og landbruksplan.

Inn under landbruk- og skogbruksplan innlemmes:

- Beitebruksplan
- Hovedplan for skogsvegbygging

10.1. Ressurser til planlegging

Tabellen «planbehov 2016-2019» angir et ressursbehov av interne ressurser tilsvarende cirka 9 årsverk fordelt på hele organisasjonen. I tillegg kreves en bevilgning gjennom budsjett på minst 3,35 mill til planoppgaver, hvorav 0,5 mill er bevilget. Sistnevnte knyttes til kjøp av tjenester fra konsulenter (plantjenester, grunnundersøkelser mv).

11. PLANPROSESSEN

Formannskapet bifalt i møte den 21.04.2016 en prosessplan for utarbeiding av kommunal planstrategi for perioden 2016-2019. Alle hovedutvalgene har hatt prosessplanen som sak i løpet av mai måned og kommet med sine innspill til planbehov. Planen legges så ut til høring før sluttbehandling i formannskap og kommunestyret. Høringsperiode er i etterkant endret fra juli/august til august/september.

Prioriteringen av planoppgavene bygger på de utviklingstrekk og utfordringer som kommunen har, samt en særskilt vurdering av planstatus for kommunen. Det er også nødvendig å vurdere tilgjengelige fagressurser til å gjennomføre planer – og det er nødvendig å følge opp eventuelt nye planoppgaver gjennom handlingsdelen til kommuneplanen og i årsbudsjett for de år tiltakene skal gjennomføres.

11.1. Politiske behandlinger i hovedutvalgene

Saksprotokoll i Nordreisa oppvekst- og kulturutvalg - 23.05.2016

Vedtak:

Oppvekst- og kulturutvalget har følgende innspill til arbeidet med kommunal planstrategi for 2016-2019.

Følgende kommunale planer utarbeides i planperioden:

- *Oppvekst- og kulturplan, ny plan, 2017*
- *Plan for tverrfaglig arbeid og handlingsplaner i arbeidet med og rundt barn som bekymrer, ny plan, 2016*
- *Vold i nære relasjoner, ny plan, 2018*
- *Helhetlig plan for integrering og bosetting av flyktninger, ny plan, 2016*
- *Plan for revitalisering og utvikling av kulturskolen, ny plan, 2016*
- *Skolepolitisk plan, ny plan, 2016*
- *Plan for å dreie ressursbruken fra spesialundervisning over til tilrettelagt undervisning og tidlig innsats, ny plan, 2017*
- *Bemanningsplaner basert på lærertetthet som landsgjennomsnitt, spesifisert ordinære timer og spesialundervisningstimer, ny plan, 2019*

Følgende kommunale planer revideres i planperioden:

- *Kommunedelplan anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet med handlingsprogram for bygging av anlegg og kulturbygg 2016-2019, rev. 2016*
- *Strategisk plan for etter og videreutdanning for lærere og skoleledere i grunnskolen 2016-2019, rev. 2016*
- *Kompetanseplan for barnehager i Nordreisa kommune, rev. 2017*
- *Rutiner for spesialpedagogisk hjelp, tilpassa opplæring og spesialundervisning ved barnehage og grunnskole i Nordreisa kommune, rev. 2019*
- *Strategisk barnehageplan, rev. 2017*
- *Tilsynsplan for barnehagene 2016-2019, rev. 2016*
- *Beredskapsplan for kommunale barnehager i Nordreisa kommune, rev. 2018*
- *Beredskapsplan ved ulykker, voldsepisoder og mobbing, rev. 2017*

Følgende regionale planer revideres i planperioden:

- *Regional bibliotekplan for Nord-Troms, rev. 2016*

Saksprotokoll i Nordreisa næringsutvalg - 24.05.2016

Vedtak:

Næringsutvalget har følgende innspill til arbeidet med kommunal planstrategi for 2016-2019. Det må utarbeides følgende planer i planperioden:

- *Ny reiselivsplan, oppstart 2016*
- *Landbruk og skogbruksplan, oppstart 2017*

I planperioden må det settes av midler i budsjettet slik at planene kan lages.

Saksprotokoll i Nordreisa helse- og omsorgsutvalg - 25.05.2016

Vedtak:

Helse og omsorgsutvalget har følgende innspill til arbeidet med kommunal planstrategi for 2016-2019. Det må utarbeides følgende planer i planperioden:

- *Ny helse og omsorgsplan, oppstart 2016*
- *Kompetanseplan, oppstart 2016*
- *Boligsosial plan– oppstart 2017*
- *Kreftplan – inkludert plan for lindrende pleie oppstart 2017*

Oversikt helsetilstand etter folkehelseloven utarbeides som grunnlag for ny helse og omsorgsplan høsten 2016. Det leies inn prosjektledelse i tre mnd. til dette.

Innarbeides i revidert budsjett

I planperioden må det settes av midler i budsjettet slik at planene kan lages.

Saksprotokoll i Nordreisa miljø-, plan og utviklingsutvalg - 26.05.2016

Vedtak:

Miljø, plan og utviklingsutvalget har følgende innspill til arbeidet med kommunal planstrategi for 2016-2019.

Det må utarbeides følgende planer i planperioden:

- *Trafikksikkerhetsplan Revisjon, videreføre arbeidet, ferdig 2017*
- *Hovedplan for vann, videreføre arbeidet, ferdig 2017*
- *Klima og energiplan, oppstart 2018*
- *Reguleringsplan Sørkjosen, videreføre arbeidet 2016*
- *Reguleringsendring for utvidelse barnehage på Høgegga, oppstart 2016 **
- *Reguleringsplan for ny kirkegård, oppstart 2017*
- *Reguleringsplan Saga skianlegg, oppstart 2016*
- *Reguleringsplan Storslett sentrum, oppstart 2016*
- *Reguleringsplan Sørkjosen havn, oppstart 2018*

- *Reguleringsplan for ny gang og sykkelveg til Tretten, oppstart 2017*
- *Kommunedelplan anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet med handlingsprogram for bygging av anlegg og kulturbygg 2017 – 2020 (planen lages i samarbeid med Oppvekst og kultur) 2016*
- *Kartlegging av friluftsområder, ferdigstilles 2017.*
- *Vedlikeholdsplan bygg, oppstart 2017*
- *Vedlikeholdsplan veg, oppstart 2018*

I planperioden må det settes av midler i budsjettet slik at planene kan lages.

**) I forslag under er planen utsatt med bakgrunn i kommunestyrets vedtak 16.juni 2016 om ikke å starte utbygging nå.*

11.2. Prosessplan for utarbeidelse av planstrategi 2016-2019

		April	Mai	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt
Beslutnings- punkt	K-styret							13.10
	FSK	21.04					01.09	
	HO utvalg		25.05					
	Næringsutv		24.05					
	MPU utvalg		26.05					
	Kultur og oppvekst utvalg		23.05					
Medvirkning og involvering	Behandling/ orientering i fsk/planutvalg	21.04						
	Innspill fra nabokommuner og statlige/regionale (brev sende)	26.04						
	Behandling i lokal politiske utvalg (måldefinering og planbehov)		23.05-26.05					
	Offentlig høring					16.8-26.9		
	Evaluering av planstrategi for 2012-2015 - Forslag til endringer							
Kunnskapsgrunnlag	Oppdatere <u>planstatus</u> i sektoren (skrivebord) - Overordnede - Tematiske - Årsplaner /budsjett - Arealplaner - Kommunedelplaner - Reguleringsplaner	26.04						
	Avklare føringer /krav/ forpliktelser/ forventninger (skrivebord) - Lover og forskrifter - Regionale planer - Utredninger/faglige rapporter - Statistikk - Arealplan /kystzoneplan - Årsplaner/rapporter - Medieoppslag - Tilbakemeldinger fra brukere	26.04						
	Vurdering av planbehov innenfor de ulike politikkområder og prioritering av planarbeid		23.05-26.05 i utv. møter					

	<ul style="list-style-type: none"> - Kommuneplan - Kommunedelplaner - Områdeplaner /reguleringsplaner - Temaplaner 						
	Utviklingstrekk og utfordringer i Nordreisa <ul style="list-style-type: none"> - Befolkningsutvikling og bosetning (boligbygging) - Flyktninger og bosetning - Levekår og folkehelse - Næringsliv og sysselsetting - Miljø, klima og samfunnssikkerhet - Samferdsel og infrastrukturbygging - Oppvekst og skole/barne- og unge - Kommuneorganisasjon - Ev. annen inndeling 		27.05				
	<ul style="list-style-type: none"> - Sammenfatning av de ulike politikkområdene 			17.06			
	<ul style="list-style-type: none"> - Forslag til planstrategi sendes på høring– 				16.08		
	Behandling av forslag i planutvalg/fsk					6.10	
	Vedtak – planstrategi kst					13.10	

11.3. Oppgavefordeling og organisering

Rådmannen er administrativ ansvarlig for prosessen og at planstrategien blir vedtatt innenfor kravene i loven.

Ledergruppen er ansvarlig for gjennomføring av prosessen og skal utføre utredninger og denne grunnlag for beslutninger (kunnskapsgrunnlag), samt sørge for involvering i sin egen sektor. Ledergruppen gjennomgår prosessplan 22.04.2016.

Drift og utvikling fungerer som prosessleder, som koordinerer arbeidet og fungerer som sekretær for arbeidet og i utførelsen.

Planutvalget / formannskapet og kommunestyret er beslutningstakere, og planutvalget fungerer som «styringsgruppe» i denne sammenheng.

12. MERKNADSBEHANDLING

Forslag til kommunal planstrategi har vært ute til høring og offentlig ettersyn i perioden 15. august til 26. september 2016. Det kom inn 7 uttalelser til forslaget innen fristen. Etter at planstrategien var sendt til politisk sluttbehandling ble det registrert inn ytterlige 2 høringsuttalelser. Disse var fra Kystverket og Sametinget.

12.1. Forsvarsbygg (25.8.2016)

Forsvarets viktigste arealbruk i Nordreisa per nå er tilfredsstillende avklart gjennom relativt nylig vedtatt kommuneplan og kystsoneplan for Nordreisa og Skjervøy, og Forsvarsbygg har ingen nærmere kommentarer til planstrategien.

Kommunens kommentar

Forsvarsbyggs uttalelse tas til orientering

12.2. Norges vassdrags- og energidirektorat (25.8.2016)

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) minner vi om at Nordreisa kommune har noen utfordringer knyttet til stigende havnivå, økt skred- og flomfare. NVE er også kjent med at det er kvikkleireforekomster flere steder i kommunen. Det er ikke foretatt en helhetlig kartlegging av dette. Klimaframskrivningene tilsier som kjent at det vil bli hyppigere episoder med styrtregn og derfor hyppigere og større flommer i små bratte vassdrag. Reisaelva med sideelver er kjennetegnet som vassdrag med liten flomdempning, og med rask flomstigning. NVE vurderer i utgangspunktet at det som følge av dette også kan forventes betydelige «regnværslommer» i også dette større vassdraget i fremtiden.

Kommunens kommentar

NVEs kommentar tas til etterretning.

12.3. Fiskeridirektoratet (8.9.2016)

Fiskeridirektoratet (FD) savner en beskrivelse av fiskeri- og havbruksnæringen i kommunen tilsvarende beskrivelsen for landbruk.

Fiskeri og havbruk er to vesentlige næringer i Nordreisa, også i et regionalt og nasjonalt perspektiv. Statistikk fra 2015 viser at det i Nordreisa er 39 personer som har hovedyrke innen fiskeri, og 11 personer som har dette som biyrke. I kommunen var det også registrert 22 fiskefartøy ved utgangen av 2015. I Nordreisa er det også havbruksvirksomhet. Selv om Reisa fjorden er en nasjonal laksefjord, og det ikke er havbruksanlegg her, er det ellers i kommunens sjøareal to akvakulturlokaliteter.

Det er økende konfliktpotensial mellom havbruksnæringen og fiskerinæringen, noe som også ble belyst gjennom arbeidet med kystsoneplanen. Det synes også være et økende konfliktpotensial mellom fiskeri- og havbruksnæringen på den ene siden og andre interessenter på den andre. Konfliktpotensial eksisterer også mellom andre interessenter i kystsonen.

En klargjøring av kommunens strategiske valg knyttet til utvikling og arealbruk i kystsonen vil være avklarende og konfliktdempende. FD anbefaler derfor kommunen å drøfte fiskeri- og havbruksnæringens interesser i kommunen nærmere og si mer om planbehovene for sjøarealene framover.

Selv om det ut fra forslaget til planstrategi framkommer at kommunens arealplan og kystsoneplan ikke vil bli revidert kommende 4-årsperiode, vil en drøftelse og en tydeligere begrunnelse være positivt si mer om planbehovene for sjøarealene framover.

Nordreisa kommune har for ikke lang tid tilbake revidert kystsoneplanen gjennom et interkommunalt plansamarbeid med Skjervøy kommune. Troms fylkeskommune har stort fokus på revidering av kystsoneplaner i kommunene i Troms gjennom interkommunalt samarbeid. Ifølge forslag til regional planstrategi som er på høring, vil de også ha stort fokus på dette i de kommende årene. Interkommunale planer og planprosesser vil være positivt med hensyn til ressursbruk i kommunen og tilgang til kompetanse. Planene vil også bli bedre avstemt i forhold til nabokommuner.

Kommunen bør kommentere om kommunen ser for seg videre interkommunalt samarbeid i planarbeid framover.

Kommunens kommentar

Fiskeridirektoratets uttalelse tas til etterretning.

12.4. Fylkesmannen i Troms (23.9.2016)

Fylkesmannen synes det er positivt at Nordreisa kommune er i gang med å utarbeide en ny kommunal planstrategi for perioden 2016–2019 og et nytt kunnskapsgrunnlag som analysegrunnlag for planstrategien. Fylkesmannens innspill tar utgangspunkt i de Nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging, samt andre regionale og nasjonale føringer for kommunenes planlegging.

Av regionale føringer som bør legges til grunn for kommunes arbeid med annen generasjons planstrategi og øvrig planlegging, nevnes blant annet:

- Regional planstrategi for 2016–2019
- Fylkesplan for Troms 2014–2025
- Regional plan for landbruk i Troms 2014–2025
- Regional transportplan for Troms 2014–2023
- Regional plan for handel og service i Troms 2015–2024

Flere regionale planer er under utarbeidelse, som regional plan for reindrift, i tillegg til ulike strategier. Disse vil alle være med på å legge føringer for kommunens framtidige planlegging og samtidig fungere som et kunnskapsgrunnlag i kommunens planstrategiarbeid.

Innspill til prosess

Medvirkning

Reinbeitedistriktene mangler i adresselisten over høringsinstanser.

Reinbeitedistrikter som ligger under Troms reinbeiteområde også er formelle høringsparter i planarbeidet, jfr. reindriftsloven § 4 og forvaltningsloven § 28.

Økonomi og demografi

Fylkesmannen ser det som viktig at kommunen i sin planstrategi og i alt planarbeid tar utgangspunkt i den demografiske utviklingen og hvordan den økonomiske handlefriheten er for kommunen i dag og utsiktene i årene fremover.

Nordreisa kommune har i lang tid hatt store økonomiske vanskeligheter og hatt flere år med regnskapsmessig underskudd. Kommunen har vært oppført i ROBEK siden 2004 og hadde pr. utgangen av 2015 et underskudd på kr. 12 748 161 kroner. Kommunen har ikke hatt økonomiske reserver på disposisjonsfond de siste årene. Dette gjør kommunen svært sårbar for uforutsette hendelser eller uventet svikt i inntektene. Nordreisa kommune har planlagt med ytterligere avsetning til disposisjonsfond i henhold til økonomiplanen 2016-2019. Kommunen har en høy lånegjeld, og er sårbar overfor renteøkninger. Lånegjelden pr. 2015 er på 91,1 % av brutto driftsinntekter, dvs. 9,4 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Kommunen har planlagt med ytterligere investeringer i økonomiplanen, dette fører til at lånegjelden er planlagt økt til 100,5 % av brutto driftsinntekter pr. 2019.

Kommunen pådrar seg økte rentekostnader i fremtiden og har ingen økonomiske reserver. Kommunen er med dette svært sårbar overfor uforutsette utgifter, renteøkninger og uventet svikt i inntektene.

I henhold til SSBs prognoser er det estimert en befolkningsvekt i Nordreisa på 15,2 % i perioden 2016-2040. Blant eldre over 80 år er veksten særlig stor, ca. 106 %, denne veksten utgjør 257 personer. Det er estimert en vekst i gruppen 67-79 år med ca. 46 % dette utgjør 275 personer. Blant barn i alderen 0-5 år er veksten estimert med 10,5 % og barn i alderen 6-15 år er veksten estimert til 3 %. I følge prognosene vil det i 2040 være 2,4 i yrkesaktiv alder pr. pensjonist (67+) i Nordreisa kommune.

De økonomiske utfordringene, utvikling i folketall og befolknings sammensetning og de langsiktige trendene her er grunnleggende faktorer som kommunen må ta hensyn til ved dimensjonering av tjenestetilbudet og prioritering av midler mellom de ulike sektorene. Dette bør gjenspeiles i planstrategien og i de ulike kommunale planene, og kommunen må sette i gang tiltak som får varig effekt.

Klima

I arbeidet med kommunal planstrategi er det svært viktig at utfordringer knyttet til eksisterende og framtidige klimaendringene ivaretas. Rapporten «Klima i Norge 2100» er et veldig ferskt kunnskapsgrunnlag om hvordan klimaendringene vil påvirke oss. Klimaendringene må ivaretas i kommunens planlegging for at vi skal kunne tilpasse oss. Rapporten konkluderer med at særlig endringer i nedbør, som igjen skaper overvanns- og flomproblematikk, og havnivå vil skape de største utfordringene her i Norge, siden vi har en del infrastruktur som ligger svært utsatt til, slik som vei og bebyggelse som særlig kan bli rammet av de framtidige klimaendringene.

Som kunnskapsgrunnlag kan Nordreisa kommune bruke rapportene:

- Klimaprofil Troms
- Klima i Norge 2100, med tilleggsrapporten «Sea Level Change for Norway: Past and Present Observations and Projections to 2100»

I tillegg er det utarbeidet en veileder for hvordan å ivareta hensynet til et klima i endring i planlegging etter plan- og bygningsloven, kalt Klimahjelperen.

Det arbeides nå på nasjonalt nivå med å utarbeide statlige planretningslinjer for klimatilpasning som skal legges til grunn for kommunenes planlegging. Klimatilpasning er ett tverrsektorielt hensyn og skal derfor

ivaretas i den helhetlige samfunnsplanleggingen. Det vil si at utfordringer knyttet til et klima i endring skal belyses også i forhold til sektorene miljø, landbruk, helse etc. Blant annet viser de Nasjonale forventningene til viktigheten av at kommunene i sin planlegging har kunnskap om ulike økosystemers betydning for klimatilpasning. Natur som våtmarker, myrer, elvebredder og skog kan dempe effektene av klimaendringer, og er viktig å ivareta i arealplanleggingen. Kommunens utfordringer knyttet til klimagassutslipp, energi og klimatilpasning bør synliggjøres i kommunal planstrategi.

Miljø

Naturmangfold

Klima- og miljødepartementet i 2015 fram en ny Stortingsmelding– «Natur for livet» som er en handlingsplan for naturmangfold. Den gir føringer om arbeid med natur og naturmangfold i Norge fremover.

Nordreisa kommune bør utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold, som kan danne grunnlag for videre planer og forvaltning av arealer og ressurser. Kommunen bør ha god kunnskap om egen verdifull og truet natur som gjelder naturtyper, arter, landskap og geologi, og om egen forvaltningsrolle for natur. Det er viktig at kommunen følger disse føringene.

Friluftsliv

FM viser til Stortingsmelding nr. 18 (2015–2016) «Friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet» fra Klima- og miljødepartementet. Satsing på friluftsliv i nærmiljø er sentralt. Hovedmålet i friluftslivspolitikken er at en stor del av befolkningen jevnlig driver med friluftsliv. Temaene Landbruk, Grøntområder i og ved byer og tettsteder, Fritidsboliger, Skoler og barnehager, Jakt og høsting, Naturbasert reiseliv og Samarbeid er behandlet i forhold til friluftsliv i meldingen.

Kartlegging og verdisetting av friluftsområder i Nordreisa er planlagt ferdigstilt i 2017, noe vi håper vil gi kommunen et godt redskap for å ivareta friluftslivsinteressene. Arealer for friluftsliv bør ivaretas og sikres også i fortsettelsen.

Landskap

Det er positivt at Nordreisa som pilotkommune vil ferdigstille kartlegging av landskap som en delplan.

Avfall/forurensning

Nordreisa kommune har lang kystlinje og en ikke uvesentlig andel av sin næringsvirksomhet knyttet til fiskeri og havbruk. Slike virksomheter genererer mye bransjespesifikt avfall som kasserte fiskeredskaper og nøter. Dette er avfall som vanskelig lar seg håndtere i den ordinære avfallshåndteringen, og krever tilrettelagt mottak og håndtering. Kommunen er pålagt å utarbeide avfallsplaner for havner, jf. forurensningsforskriftens § 20-6. En effektiv og forutsigbar avfallsbehandling vil bidra til å begrense avfall på avveie, herunder mye av det som ender opp som marint avfall langs regionens strender.

Avløp

Fylkesmannen registrerer at kommunen er innstilt på å fullføre den pågående oppgraderingen av infrastrukturen for håndtering av avløpsvann. Å minske utlekking fra avløpsrør er et viktig tiltak for å begrense tilførselen av forurensning til kommunens vannforekomster. Her vil Fylkesmannen også peke på viktigheten av å følge opp mindre avløpsanlegg etter kapittel 12 i forurensningsforskriften.

Reindrift

Reindriften er en arealavhengig næring og berøres således av de fleste arealinngrep i kommunen, som skogsveier, hyttebygging, boligbygging, turisme, industriområder mv., og på alle nivåer i planleggingen: dispensasjoner, reguleringsplaner, arealplaner, samfunnsplaner, næringsplaner osv.

I Temaveiler: Reindrift og planlegging etter Plan- og bygningsloven står det innledningsvis følgende:

«Retningslinjer for langsiktig arealbruk skal inngå som en del av den kommunale planstrategien og danne basis for det mer konkrete arbeidet med kommuneplanens arealdel. Den langsiktige arealstrategien skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk, og angi langsiktige utviklingsretninger i kommunen og områder for særlig utvikling og vern for å vareta de arealhensynene som fremgår av § 3-1, herunder sikre naturgrunnlaget for reindriften, samt bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner og avtaler knyttet til reindriften innenfor lovens virkeområde.»

I Nordreisa er hele kommunens arealer innenfor det samiske reinbeiteområde, og i ethvert inngrep må reindriftsinteresser vurderes. Det er viktig i det fremtidige arbeidet å inkludere reindriftshensynet og ha kontakt med reindriftnæringen i alle planer og enkeltsaker hvor denne kan berøres. Det gjøres også oppmerksom på at de berørte reinbeitedistrikter er selvstendige høringsinstanser og skal ha de saker som berører reindriften på høring, se avsnitt om medvirkning lengre opp i dokumentet.

Reindrift er en næring på lik linje med andre næringer i kommunen, og vil ha ett potensiale for utvikling som en selvstendig næring eller i samarbeid med andre næringer.

Landbruk

Landbruk er godt ivaretatt i kommunens strategiske næringsplan for 2014–2024. FM merker seg at rekruttering, utvikling av eksisterende produksjonsmiljøer, jordvern, andelen leiejord, sikring av beitenæringen, økologisk produksjon, utvikle tilleggsnæringer, Inn på tunet-tjenester, forbedre skogsbilvegnettet og satsing på bioenergi er områder som der er påpekt. Det å legge til rette for eierskifte og generasjonsskifte er en av åtte strategier, og handlingsplan for jordbruk, skogbruk og fiskeri skal ha en egen handlingsplan knyttet til ressursbruk og primærnæringsfondets bruk.

I kommunal planstrategi for 2016–2019 merker vi oss at det skal utarbeides en Landbruks- og skogbruksplan, med oppstart i 2017. Vi håper kommunens strategiske næringsplan for 2014–2024 blir et nyttig redskap i landbruksplanen, men vil likevel peke på tre punkter vi mener er vesentlig å ha for øye ved utarbeiding av den:

- Nordreisa kommune har en stor andel av beitebrukere/saubønder i fylket og har en lang tradisjon for utnyttelse av utmarksressurser gjennom beitebruk. Samtidig ser vi at utmarksbruken i Nordreisa er i endring, idet en får en utvidet bruk der andre interessegrupper ofte kan komme i konflikt med tradisjonell bruk og utnyttelse av utmarka (og utmarksressursene). For å sikre beitebruken i utmarka for fremtiden, er det derfor viktig at denne ressursutnyttelsen får plass i framtidig arealplanlegging. I den forbindelse er det viktig å få utarbeidet en beitebruksplan for kommunen som skal være et verktøy for framtidig, rasjonell beitebruk.
- *Hovedplan for skogvegbygging*
Et godt utbygd skogsvegnett er en viktig forutsetning for tilgjengelighet til skogarealene i forbindelse med hogst og annen skogbehandling.
Virkesforsyning til virkeskjøpere krever rasjonell og effektiv transport. Kommunen har allerede gjort

mye av grunnlagsarbeidet for planen.

Kommunen oppfordres til å initiere utarbeidelse av hovedplan for skogsveger med kartfesting av eksisterende skogsveger og framtidig vegbehov.

- I kommuneplanens samfunnsdel slås det fast at Nordreisa kommune skal satse på å bruke Inn på tunet-tjenester. Nordreisa har i dag tre godkjente Inn på tunet-gårder. Disse har investert i kompetanse innen dette feltet og legger vekt på å kvalitetssikre sine tilbud. Bruken av disse tilbudene er i dag beskjeden.

Nordreisa kommune har store utfordringer med tiltak utenfor hjemmet til barn og unge og store kostnader til spesialundervisning. Videre har kommunen en stor andel uføre og arbeidsledige i alderen 15-29 år. Kommunen har lite dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens. Alle disse områdene er meget godt egnet for Inn på tunet, samtidig som de oftest vil være svært kostnadseffektive. Erfaringer tyder også på at Inn på tunet integrert i den ordinære undervisningen på skolene kan bidra til mindre behov for spesialundervisning.

Nordreisa kommune bør derfor på tverrfaglig grunnlag, med barnevern, skoler, flyktningetjenesten, helse/omsorg, brukerorganisasjoner, landbruk og evt. andre, lage en plan for å bruke de lokale ressursene som Inn på tunet representerer i sin tjenesteproduksjon. I den sammenheng er det viktig å ha med seg at Inn på tunet må ikke ses på som tiltak på siden av andre og ordinære tiltak, men som en integrert del både faglig og ressursmessig.

Barn og unge

Fylkesmannen er av den formening at en god planstrategi må inneholde en vurdering av hva som må til for å skape gode og trygge oppvekstvilkår for barn og unge. Som et minimum må følgende hensyn tas med i planstrategien:

- En synliggjøring av hvordan barn og unges rett til medvirkning skal ivaretas i kommunale planprosesser.
- Vurdering av kapasiteten og framtidig dimensjonering av barnehage- og skoletilbudet i tråd med befolkningsutviklingen.
- Hvordan kommunen skal rekruttere og opprettholde tilstrekkelig fagkompetanse til å ivareta kompetansekravene og lovpålagte oppgaver i oppvekstsektoren (barnehage, skole, barnevern).
- En synliggjøring av strukturer som ivaretar tverrfaglig innsats for å forebygge og håndtere uønskede hendelser.

Nordreisa kommune gir en god beskrivelse av området barn og unge, og opplyser at det i 2017 skal utarbeides en ny plan for området oppvekst og kultur. FM anbefaler at ovenstående punkter tas med i det arbeidet.

Helse

Planlegging av gode helse- og omsorgstjenester er viktig for innbyggerne i Nordreisa kommune. Denne sektoren har store utfordringer, som kommunen beskriver godt i kap. 5.7 «Pleie og omsorg og kommunehelse». Arbeidet på dette feltet vil også i framtiden kreve en stor andel av kommunens ressurser. Fylkesmannen er glad for at det skal utarbeides en helse- og omsorgsplan i perioden. En slik plan bør omfatte alle helse- og omsorgstjenester som kommunen yter. FM ber kommunen vurdere om kompetanseplanen innen helse samt kreftplanen kan innarbeides i helse- og omsorgsplanen. Det vil legge grunnlag for en helhetlig og god styring innen denne sektoren. Boligsosial plan vil også for en stor del ha relevans for helse- og omsorgssektoren.

Vi minner om at disse planene innen helse- og omsorgssektoren er lovpålagt, og derfor bør inngå i planstrategien:

- Plan for helsemessig og sosial beredskap (jf. helseberedskapsloven § 2-2)
- Smittevern (jf. smittevernloven § 7-1)

Fylkesmannen ber om at planer som utarbeides innen helse- og omsorgssektoren og på folkehelseområdet følger prosesskravene i plan- og bygningsloven, og at de sendes på høring til oss. Da kan vi gi ytterligere råd og veiledning. Kommunen kan også gjerne ta kontakt med oss underveis i planarbeidene.

I planstrategien påpeker kommunen at det ikke er laget en oversikt over helsetilstanden i befolkningen, slik folkehelseloven krever. En slik oversikt er viktig for at kommunen skal kjenne sine folkehelseutfordringer. Til hjelp for å lage en slik oversikt har Helsedirektoratet gitt ut publikasjonen «God oversikt – en forutsetning for god folkehelse. En veileder til arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer». Dokumentet finnes på Helsedirektoratets nettsider, og vi anbefaler at kommunen gjør seg kjent med den. Veilederen viser bredden og omfanget som forventes av kommunene i et slikt oversiktsarbeid, jf. begrepet «folkehelse i videste forstand» som er brukt i planstrategien. Funnene i oversiktsarbeidet kan gjelde alle forhold ved befolkningens helse, og ha relevans for flere sektorer i kommunen.

I kap. 8 «Overordnet strategi for Nordreisa kommune» har kommunen bl.a. tatt med «Folkehelse – påvirkning foran behandling». Momentene som inngår her er relevante, og er et godt grunnlag for videre arbeid på folkehelseområdet.

Universell utforming og likestilling

Fylkesmannen minner om at Regjeringen har en visjon om at Norge skal være universelt utformet innen 2025. Universell utforming skal ivaretas i planleggingen og være et førende prinsipp for hvordan våre fysiske omgivelser og tjenester blir utformet. Det er et viktig grep for å kvalitetssikre alle likeverdige muligheter til utvikling og deltakelse i kommunen som organisasjon og tjenesteleverandør for innbyggerne og besøkende.

Fylkesmannen savner at planstrategien tar for seg en beskrivelse av status for universell utforming i Nordreisa kommunen. Vi anbefaler dere å føre opp et punkt om gjennomgående perspektiver for kommunens virke. Dette kan for eksempel være:

«Universell utforming fremheves som en del av rammeforutsetningen/verdikriteriet i alle planer og tiltak i Nordreisa kommune. Universell utforming skal være et overordnet prinsipp i all planlegging, tilrettelegging og tjenesteleveranse. Sektoransvarsprinsippet ligger til grunn ved at ansvaret for å følge opp tiltak ligger innenfor de enkeltes faglige ansvarsområde. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og styresmakter».

Kommuneplanen for Nordreisa ivaretar universell utforming. I samfunnsdelen er det ivaretatt gjennom et uttalt hovedmål og bestemmelsen i arealdelen sikrer at hensynet blir ivaretatt i arealplanlegging. Dette er veldig bra. Ved å forankre universell utforming i planstrategien som et gjennomgående perspektiv for kommunens virke vil dette styrke kommunens evne til å ta et helhetlig grep og ansvar for samfunnsutviklingen i Nordreisa, i samarbeid med andre kommuner, regional stat og andre aktører i fylket.

Sjumilssteget

Fylkesmannen i Troms vakt stor regional, nasjonal og internasjonal oppmerksomhet med det arbeidet som er gjort i Sjumilssteget. Hovedmålet med Sjumilssteget er å iverksette FNs barnekonvensjon og styrke kommunenes arbeid med barn og unges helse, trivsel og oppvekstvilkår. Nordreisa kommune har lagt ned et betydelig arbeid i denne satsingen og dere bør vurdere å integrere det som et gjennomgående perspektiv i kommunal planstrategi. For mer informasjon, se for øvrig www.sjumilssteget.no.

Kommunens kommentar

Fylkesmannens innspill tas til etterretning.

En rekke av Fylkesmannens innspill til forbedringer av tekst og manglende innhold er tatt med i planstrategien. Flere av de planene som Fylkesmannen mener vi bør ta med er tatt med. *Kompetanseplan innen helse* og *Kreftplan inkludert plan for lindrende pleie* er tatt ut av listen over kommende planer, men her forutsettes det at disse blir en del av *helse og omsorgsplanen*. *Kommunedelplan for naturmangfold* er tatt med i lista, men av hensyn til kapasitet og et ønske om å avvente resultatene fra regjeringens pilotprosjekt om dette vil det ikke bli oppstart av denne før i neste planperiode.

12.5. Direktoratet for mineralforvaltning (15.9.2016)

I planstrategien nevnes det at Nordreisa har den største grusressursen i fylket og derfor har store muligheter innen uttak av ressurser. Utover dette legges det ikke frem noen videre strategi for hvordan man vil forvalte disse råstoffressursene fremover.

DMF oppfordrer alle kommuner til å utarbeide egne planer for forvaltning av sine mineralske ressurser, eventuelt jobbe for å få til en regional plan hvor det gjøres en grundig vurdering av ressursituasjonen eller behovet for mineralske ressurser i kommunen/ regionen. I en slik plan bør alle kartlagte ressurser synliggjøres. Det bør samtidig gjøres en verdivurdering på de ulike forekomstene og se på dette mot eventuelle kryssende interesser.

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging vedtatt ved kongelig resolusjon 12. juni 2015, heter det at Norge har store mineralressurser som det moderne samfunnet har behov for og utvinning kan gi grunnlag for verdiskaping. Den regionale og kommunale arealplanleggingen er viktig for å sikre tilgjengelighet til gode mineralforekomster i fremtiden, og for å ivareta andre miljø- og samfunnshensyn.

Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging:

- Fylkeskommunene og kommunene sikrer tilgjengelighet til gode mineralforekomster for mulig utvinning, avveid mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Behovet for og tilgangen på byggeråstoffer ses i en regional sammenheng.

Forvaltning av ikke-fornybare ressurser

Som de nasjonale forventningene legger vekt på, omfatter forvaltning av mineralressurser ikke bare å avsette nye områder for råstoffutvinning. Det innebærer også å sikre tilgjengelighet til gode mineralforekomster for fremtiden og kommende generasjoner. I dette ligger det at kommunen så langt det er mulig, bør unngå å båndlegge registrerte mineralressurser gjennom arealbruk som bygger ned forekomster, eller legger andre begrensninger for framtidig utnytting av ressursene.

Gjennom god planlegging kan kommunene/ regionen skaffe seg en oversikt over hvor langt fram i tid eksisterende massetak og råstoffområder dekker behovet for byggeråstoff i fremtiden.

For å få en god og bærekraftig forvaltning av våre mineralressurser oppfordrer DMF til at det lages temaplaner for mineralressurser. Planene kan lages som kommunedelplaner i hver enkelt kommune men vi oppfordrer sterkt til at det utarbeides regionale planer for mineral ressurser. Dette er i tråd med Regjeringens nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging som spesifikt sier at behovet for og tilgangen på byggeråstoffer ses i en regional sammenheng.

DMF anbefaler derfor at kommunen legger opp til en kartlegging av ressurstilgang og behovet for mineralressurser ved neste revidering av kommuneplanen.

Kommunens kommentar

DMFs innspill tas til etterretning.

12.6. Troms fylkeskommune (26.9.2016)

Kommunal planstrategi bør, ifølge plan- og bygningsloven § 10-1, første ledd, omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, som langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Dette gjør Nordreisa kommune gjennom sitt forslag til kommunal planstrategi for perioden 2016-2019, som innehar et omfattende kunnskapsgrunnlag knyttet til kommunens rolle som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler, der også utfordringer er beskrevet.

Regionale føringer

Fylkeskommunen savner en beskrivelse av regionale føringer. Fylkeskommunene har en rekke regionale planer som ikke er beskrevet i utkastet til planstrategi for Nordreisa.

Nordreisa kommune har i forslag til planstrategi omtalt kunnskapsgrunnlaget for regional planstrategi som regional føring, men fylkeskommunen har flere regionale planer som innebærer føringer for kommunene og som Nordreisa bør fokusere på i arbeidet med planstrategien. Først og fremst vises det til Fylkesplan for Troms 2014-2025, som har vedtatt arealpolitiske retningslinjer som gir grunnlag for å fremme merknader og innsigelser til planer som fremmes. Det vises også til regional plan for transport 2014-2023, regional plan for landbruk 2014-2025, regional plan for handel og service 2015-2024 samt regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027 som ble vedtatt i fylkestinget i mars. Alle disse planene innebærer regionale føringer for kommunene i deres planlegging. I tillegg er arbeidet med regional plan for reindrift i gang, samt regional plan for idrett og anlegg for idrett og fysisk aktivitet og regional bibliotekplan startet opp.

Landbruk

Nordreisa kommune beskriver landbruk som en viktig og stor næring for kommunen, og det er lagt opp til at det skal utarbeides en ny landbruk- og skogbruksplan i planperioden med oppstart i 2017. I den anledning vil fylkeskommunen vise til regional plan for landbruk og minne om regional planretningslinje som omhandler kartfesting av landbrukets kjerneområder: Landbrukets kjerneområder skal innarbeides i kommunens samfunns- og arealplan. Kjerneområdene innarbeides i kommunes arealplan som hensynssone landbruk når det skal utarbeides ny arealdel til kommuneplanen. Fylkeskommunen anbefaler at dette tas inn under

arbeidet med landbruks- og skogbruksplan, samt at det tas inn kommuneplanens samfunnsdel og – arealdel ved neste revidering.

Folkehelse

Fylkeskommunen ser det som positivt at kommunen i planstrategien framholder at folkehelse skal være synlig i all kommunal virksomhet. I strategien har kommunen framstilt utviklingstrekk på en ryddig og oversiktlig måte. Det er flere beskrivelser som kan benyttes i et oversiktsdokument over helsetilstand og positive og negative påvirkningsfaktorer. Det vises til pkt 5.1.3.8 om folkehelse. Det står at kommunen ikke har utarbeidet en egen folkehelseprofil. Folkehelseinstituttet har ansvar for å publisere årlige folkehelseprofiler for kommuner og fylker. Disse kan lastes ned via www.fhi.no. Disse profilene kan inngå som en del av kunnskapsgrunnlaget når et oversiktsdokument skal utarbeides.

I planstrategien står det at et oversiktsdokument etter folkehelseloven skal utarbeides som grunnlag for ny helse- og omsorgsplan. Et oversiktsdokument bør ikke være koblet til en sektor. Dette for å tydeliggjøre at folkehelse skal fungere som en rød tråd i alt kommunalt planarbeid, alt fra sektor- og tema planer til kommuneplanens samfunns- og arealdel. Folkehelse bør med andre ord implementeres i alle planoppgaver kommunen skal starte opp med og/ eller videreføre.

Hovedhensikten med oversiktsdokumentet som skal utarbeides hvert fjerde år er å forankre folkehelsearbeidet politisk, på tvers av sektorer og som en langsiktig satsing. Et oversiktsdokument hvert fjerde år skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi, og en drøfting av disse utfordringene bør inngå i strategien. Dokumentet trenger ikke å være med i selve planoversikten da et oversiktsdokument ikke er en plan. Fylkeskommunen anbefaler imidlertid at det framgår i planstrategien hvordan dette arbeidet legges opp da det er et løpende arbeid som skal pågå i planperioden. I tabellen under planbehov i kap 10 kan et oversiktsdokument tas inn under overskriften andre planbehov/ plangrunnlag.

Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at i henhold til folkehelseloven og forskrift om oversikt over folkehelsen skal oversikten omfatte opplysninger om og vurderinger av:

- a) befolkningssammensetning
- b) oppvekst- og levekårsforhold
- c) fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø
- d) skader og ulykker
- e) helserelatert atferd og
- f) helsetilstand

Fylkeskommunen vil anbefale veilederen «God oversikt – en forutsetning for god folkehelse» utgitt av Helsedirektoratet i 2013 (IS-2110) som kan være et godt bidrag i det videre arbeidet med oversiktsdokumentet.

Troms fylkeskommune gjør oppmerksom på at regional planstrategi for Troms 2016-2019 vil bli behandlet i fylkestinget i oktober 2016. Et kunnskapsbasert plan- og folkehelsearbeid er et overordnet satsingsområde i planperioden. Forslaget til regional planstrategi finnes elektronisk på www.tromsfylke.no

Planbehov 2016-2019

Oppvekst og kulturplan

Fylkeskommunen ser det som positivt at kommunen skal utarbeide en oppvekst- og kulturplan.

I henhold til forslaget til Regional planstrategi skal det utvikles en regional plan for kultur i planperioden. Det er et mål at en regional plan for kultur skal bidra til å styrke og videreutvikle kunst- og kulturlivet i Troms, medvirke til økt tverrfaglig samhandling og til videreføring av kultursamarbeid i Nordområdene. Barn og ungdom vil være særskilte målgrupper i planen.

Kultur skal bidra til lokal og regional utvikling, kompetansebygging og til deltakelse og opplevelser av høy kvalitet. Tilgang til og tilrettelegging av gode møteplasser slik at flest mulig kan drive kulturell virksomhet, idrett og friluftsliv bidrar til bolyst og aktive lokalsamfunn. Det anbefales derfor å ha en oppdatert status av kultursektoren i kommunen. Dette vil gjøre arbeidet med kommunens planlegging enklere, og kommunen vil raskere identifisere eventuelle behov innen kultursektoren.

Regional bibliotekplan 2016 - 2027 er under bearbeidelse og forventes å vedtas innen 2016. Planen skal fungere som et felles styringsverktøy og ta stilling til hvordan fylkeskommunen og kommunene kan utvikle bibliotekene i fellesskap. Bibliotekene har lav terskel for tilgjengelighet og har betydning som kulturell og kompetansegivende møteplass og kunnskaps- og kulturformidler for hele befolkningen. I arbeidet med kommunens plan for kultur, idrett og frivillighet anbefales det å se til arbeidet med Regional bibliotekplan.

Kommunedelplan for anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet

Fylkeskommunen ser det som positivt at kommunedelplan for anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet skal revideres i planperioden. Det er viktig at planen oppfyller kravene som Kulturdepartementet stiller til kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet, inkludert friluftsliv (jf Veileder V-0798). Dette i forhold til muligheten for å kunne søke om spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Det er viktig at kommunene har god oversikt over anleggene i kommunen og forankrer behovet for nye/ rehabilitering av anlegg i planarbeidet.

Troms fylkeskommune vil oppfordre til at utvikling og tilrettelegging for friluftsliv og naturopplevelser innarbeides i kommunedelplanen for anlegg og områder for idrett og fysisk aktivitet. Det er godt dokumentert at friluftsliv er en kilde til god fysisk og psykisk helse, økt livskvalitet og at det gir en følelse av trivsel og mestring. Omtrent to tredjedeler av befolkningen, inkludert lite fysisk aktive, trekker fram turer i naturen og nærmiljøet dersom de skulle bli mer fysisk aktive.

Beregninger foretatt av Helsedirektoratet i 2014 viser at samfunnet kan spare milliarder på at flere er i fysisk aktivitet. Selv en liten økning i friluftslivsaktivitet i befolkningen vil føre til en bedring i folkehelsen. Noe som også vil bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller.

Fysisk tilrettelegging for friluftsliv er et middel for å gjøre friluftslivsområdene mer tilgjengelige og attraktive. Friluftslivsanleggene bør i størst mulig grad kunne brukes på helårsbasis. Videre må utearealer utformes slik at de inneholder de kvalitetene og aktivitetene som brukerne etterspør, også universell utforming.

Turruter slik som turveier, stier, gang- og sykkelveier er de viktigste anleggene for fysisk aktivitet og naturopplevelse. For den daglige fysiske aktiviteten er det sentralt at disse er i nærheten av der folk bor. God tilgang er avhengig av at det etableres atkomster via boligområdene, og at barrierer som for eksempel

trafikkerte veier ikke er til hinder. Det vises for øvrig til Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027.

Ny Meld.St.18 (2015-2016) Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet er tydelig på at friluftsliv i nærmiljøet fortsatt skal prioriteres i det offentlige friluftslivsarbeidet. Statlig økonomisk støtte gis til tilrettelegging av de statlig sikrede områdene under forutsetning av at disse har godkjente forvaltningsplaner.

Andre utredninger/ plangrunnlag

Forvaltningsplanene til Goppa og Kvæennes friluftslivsområder gjelder for perioden 2013-2017, og bør revideres i planperioden for at områdene skal være berettiget støtte til tilrettelegging. Videre må det utarbeides forvaltningsplan for Saga friluftslivsområde dersom dette området blir statlig sikret. Disse kan inngå i tabellen i kap 10 under andre utredninger/plangrunnlag.

Det er positivt at Nordreisa kommune har satt opp kartlegging av friluftslivsområder på listen over andre arealplaner, og at arbeidet skal ferdigstilles i 2017. Fylkeskommunen vil understreke at kartleggingsarbeidet ikke er en plan i seg selv, men en tematisk kartlegging uten prioriteringer som kan fungere som et beslutningsgrunnlag ikke bare i arealplanarbeidet, men kan også danne et grunnlag for løypeplaner, tiltaks- og tilretteleggingsplaner. Kartleggingen kan også inngå i tabellen i kap 10 under andre utredninger/ plangrunnlag.

I henhold til forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag skal hensynet til friluftsliv tillegges spesielt stor vekt når snøskuterløyper planlegges og fastsettes. Det er derfor et krav at kommunen kartlegger og verdsetter friluftslivsområdene der løypene planlegges jf Miljødirektoratets veileder M98-2013.

Regional plan for friluftsliv, vilt og innlandsfisk 2016-2027 presiserer at attraktive og varierte områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at de blir ivaretatt for framtidige friluftslivsaktiviteter i Troms. For å opprettholde et mangfoldig friluftsliv må det være et vidt spekter av arealer med god kvalitet, ulik grad av tilrettelegging og god tilgjengelighet. Det omfatter områder både i nærmiljøet og inngreps- og støyfrie naturområder. Friluftslivsarealene i nærmiljøet er under press, særlig nær større befolkningskonsentrasjoner og byer. Fylkesplanens retningslinjes punkt 6 fremmer at enkel tilgang for alle til natur- og friluftslivsområder og gode møteplasser for fysisk aktivitet og sosialt fellesskap vektlegges.

Kommunens kommentar

Fylkeskommunens innspill tas til etterretning.

12.7. Statens vegvesen (19.9.2016)

Planstrategien tar for seg et kapittel om nasjonale forventninger. Her kunne med fordel sentrale dokumenter vært nevnt; Statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal og transportplanlegging, Nasjonal transportplan 2014-2023. Ut over dette har vi ingen vesentlige merknader til innholdet i den foreslåtte planstrategien.

Kommunens kommentar

Statens vegvesens innspill tas til orientering.